

Årsrapport 2006 för gemenskapsinitiativet Leader+ i Sverige

INNEHÅLL

1 INLEDNING	2
2 FÖRÄNDRINGAR AV DE ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGARNA SOM HAR BETYDELSE FÖR GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET	4
3 GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET	5
3.1 Insatsområde 1 LAG-grupper	5
3.2 Insatsområde 2 samarbete	6
3.2.1 Interregionala projekt	7
3.2.2 Projektexempel - transnationella projekt	8
3.3 Insatsområde 3 nätverk	11
3.3.1 Internationellt nätverksarbete	12
4 ADMINISTRATION OCH UPPFÖLJNING AV PROGRAMMET	13
4.1 Övervakningskommitténs arbete	13
4.2 Förvaltningsmyndighetens arbete	14
4.3 Utbetalande myndighets arbete	15
4.4 LAG-gruppernas arbete	16
4.4.1 E-bygd i gränsland/Leader+ Blekinge	17
4.4.2 Carpe Mare	19
4.4.3 Leader+ Gotland	22
4.4.4 Kärnan i Västra Götaland	25
4.4.5 Smålandsgruppen	29
4.4.6 Astrid Lindgrens hembygd	31
4.4.7 Leader+ Sjuhärad	33
4.4.8 Våg 21	36
4.4.9 Intryck Hälsingland	38
4.4.10 Kustlandet	40
4.4.11 Leader+ Nedre Dalälven	44
4.4.12 Leader+ Sommenbygd	49
4.5 Användning av tekniskt stöd och resultatet av detta	52
4.6 Sammanfattning av alla problem av betydelse som uppstått vid förvaltningen	52
4.7 Finansiell översikt	53
4.8 Inbetalningar från kommissionen	53
5 INFORMATION OCH UTVÄRDERING	54
5.1 Publikationer och övriga informationsinsatser	54
5.2 Utvärdering	54
6 GRANSKNING/REVISION	55
6.1 Eventuella förändringar av kontrollsystem	55
6.2 Redogörelse för genomförda kontroller av svenska myndigheter och kommissionen	55
6.3 Redovisning av urvalskontrollerna	55
6.4 Gjorda insatser för att säkerställa överensstämmelsen med gemenskapens politik	56
7 BILAGOR	57

1 INLEDNING

Gemenskapsinitiativet Leader+ utgörs i Sverige av tolv självständiga LAG-grupper (Lokala Aktions Grupper), som är verksamma inom avgränsade geografiska områden från Hälsingland i norr till Blekinge i söder (se bilaga 1 för karta över LAG-grupperna). Glesbygdsverket är förvaltningsmyndighet och Statens Jordbruksverk är beslutande och utbetalande myndighet. Leader+ är ett instrument för att förnya landsbygden och uppmuntra satsningar på oprövade innovativa metoder som ska visa hur det framtida livet på svensk landsbygd kan komma att se ut. Dessutom finns det tre grupper i landet som arbetar på ett s.k. Leaderliknande sätt; Stad och land (landsbygdsområde i Umeåregionen), Höga kusten och Mittland (med bas i Ånge i Ångermanland (Västernorrland)). Dessa grupper arbetar inom ramen för Mål 1-programmet men samarbetar även med Leader+.

Kommissionen fattade den 3 juli 2001 beslut om det svenska programmets godkännande. Den 4 juli samma år utsåg Glesbygdsverket, mot bakgrund av en oberoende utvärdering som genomförts av ansökande grupper lokala utvecklingsplaner, de grupper som utgör programmets LAG-grupper och som erhåller stöd från Leader+ (se bilaga 1 för karta över den geografiska spridningen av LAG-grupperna och bilaga 2 som innehåller specifik statistik över de svenska Leaderområdena).

Leader+ finansieras av Europeiska jordbruksfondens utvecklingssektion (ca. 41,2 miljoner euro), svensk offentlig sektor (ca. 60 miljoner euro) samt privat och ideell sektor (ca. 47 miljoner euro) Totalt omfattar Leader+ i Sverige närmare 150 miljoner euro¹ (motsvarande ca. 1,35 miljarder kronor) som satsas inom programmets geografiska områden, en sammanhållande nätverksfunktion och nationell förvaltning av programmet.

Programmet är nu i sin slutfas. Många projekt kommer att vara igång även under 2007 och verksamheten som helhet kommer att finnas även under 2008. Många projektbeslut har fattats; 185 nya under 2006 (motsvarande siffra 2005 var 201), varav flertalet inom insatsområde 1. Totalt har det från programstarten fram till slutet av 2006 fattats beslut om 1 110 projekt (motsvarande för 2005 var 925 projekt). Antalet avslutade projekt fram till samma tidpunkt är 680 stycken (motsvarande siffra 2005 var 185 stycken). Inom insatsområde 2, innebärande interregionala och transnationella samarbetsprojekt, fattades 22 projektbeslut under 2006. 64 projektbeslut inom insatsområdet är fattade under hela programperioden, varav 26 rapporteras som avslutade².

För övrigt kännetecknas verksamhetsåret 2006, liksom 2005, av full aktivitet med projekt, uppföljningar av verksamhet och projekt, utvärdering, budgetfrågor, planering och förberedelser för avslut samt erfarenhetsöverföring till Landsbygdsprogrammet. De flesta grupper planerar att fortsätta med leaderverksamhet inom ramen för Landsbygdsprogrammet under nästa programperiod.

I takt med att programmet fortskrider, LAG-grupper har fått verka och projekt har startats och avslutats, rapporteras resultat från bygderna där Leader+ varit och är en avgörande faktor. Resultaten omfattar allt från sektorernas inbördes samverkan, utvecklingen inom LAG-grupperna till nytändning hos enskilda människor som får klart för sig att det går att åstadkomma positiva förändringar, ofta med ganska små medel. Det står alltmer klart att Leader+ bidrar med smörjmedel för en mångfald av idéer som många dessutom resulterar i nya,

¹ Programmets finansiella uppföljning sker i euro. Sveriges regering har fastställt kursen till 1 euro=9 kronor och det är utifrån denna kurs alla beräkningar sker.

² Uppgifter hämtade från projektredovisningssystemet STINS.

bestående verksamheter och start av företag m.m. Leader+ bidrar också till ökad sysselsättning och bevarande av arbetstillfällen även om detta oftast är resultat som syns först efter att själva projekten avslutats. Leader+ är på god väg att framstå som ett program för landsbygdsutveckling där landsbygden verkligen utvecklas och där många erfarenheter kan spridas till andra områden.

Uppdraget att sammanställa årsrapporten har förvaltningsmyndigheten, medan Övervakningskommittén för Leader+ godkänner årsrapporten varefter den inlämnas till Europeiska kommissionen senast den 30 juni varje år.

2 FÖRÄNDRINGAR AV DE ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGARNA SOM HAR BETYDELSE FÖR GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET

År 2006, liksom under 2005, var landsbygdsfrågorna uppmärksammade i bl.a. en statlig utredning, Landsbygdskommittén som påbörjade sitt arbete under 2004, samt i skrivandet av det nya Landsbygdsprogrammet som trädde i kraft den första januari 2007. Processerna har inneburit att erfarenheter från och kunskap om leaderarbetet, såväl från förvaltnings- och utbetalande myndigheterna som nätverkets och framför allt LAG-gruppernas arbete, har varit efterfrågade. En överföring av erfarenheter från Leader+ till det nya Landsbygdsprogrammet har skett genom bl.a. förvaltningsmyndighetens representation i den nationella arbetsgruppen för axel 3 och Leader. Utbetalande myndighet har också varit representerad i arbetsgruppen som letts av jordbruksdepartementet. Leadermetoden är en genomförandemetod i programmet och syftar till att uppfylla programmets tre mål. Metoden kommer främst att användas för att implementera åtgärder inom ramen för axel tre. Landsbygdskommitténs slutbetänkande (se bl.a. SOU 2006:101) har inneburit att medvetenheten och kunskapen om Leader som metod sprids, då Leader finns omnämnt på flera olika ställen i utredningen.

Dessa processer har inte haft någon betydelse för genomförandet av Leader+-programmet, då effekterna av det arbete som lagts ner i arbetsgruppen av förvaltningsmyndigheten och utbetalande myndighet samt effekterna av Landsbygdskommitténs betänkande märks först när Leader+ formellt avslutats. Förändringar av de allmänna förutsättningarna som har haft betydelse för genomförandet av programmet är främst den ändring av växelkursen som den svenska regeringen fattade beslut om under 2006. Ändringen skedde i två steg: en första höjning gjordes från 8,50 till 8,60 och en andra höjning från 8,60 till 9 kronor. Höjningen av växelkursen har inneburit att LAG fått en större budget i kronor. För vissa grupper är detta bra, då projektansökningar har funnits, likaså svensk offentlig medfinansiering men EG-medel har saknats. För andra grupper har den utökade budgeten skapat ett medfinansieringsproblem, främst för att denna höjning av växelkursen kommit mycket sent i programperioden. En grupp valde mot bakgrund av n+2-regeln att avsäga sig valutajusteringsmedlen, vilket innebar att dessa medel fördes över till övriga grupper genom att EG-medlen i euro höjdes (läs vidare under avsnitt 4.6).

3 GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET

3.1 INSATSOMRÅDE 1 LAG-GRUPPER

Aktiviteter inom insatsområde 1 bedrivs av LAG-grupperna i Leaderområdena. I takt med att fler och fler projekt slutrapporterat börjar resultaten växa fram. De flesta grupperna har under åren gjort systematiska uppföljningar och/eller utvärderingar av avslutade projekt, vilka har redovisats i rapporter och särskilda faktablad m.m. Även under 2006 har ett antal grupper genomfört någon form av större utvärdering/uppföljning av projekt och verksamhet i övrigt. De mer kvalitativa resultaten från dessa utvärderingar/uppföljningar finns kortfattat redovisade i samband med redogörelsen om 2006 års verksamhet i LAG-grupperna (avsnitt 4.4.1-4.4.12). I de flesta fall finns även resultaten redovisade på respektive Leader-områdes webbplats.

Beslutsläget, dvs. andel projektbeslut och därmed in-tecknade medel, ligger på en relativt jämn och hög nivå för samtliga LAG. Utbetalningstakten varierar mellan grupperna och ett par av grupperna har halkat efter en del jämfört med majoriteten. Under 2006 har således medel lyfts från grupperna som halkat efter. En grupp begärde också att deras budget inte skulle bli större i samband med att växlingskursen ändrades från 8,50 till 9 kr/euro, vilket innebär att euro flyttades från gruppen och fördelades till övriga grupper. För detaljerade uppgifter om respektive LAG-grupps utbetalningstakt se avsnitt 4.4.1-4.4.12, för övergripande finansiell översikt avsnitt 4.7 samt bilaga 5a-b.

Programspecifika indikatorer t.o.m. 2006

Indikatorer	Förväntat resultat av programmet	Förväntat resultat vid projektbeslut	Resultat vid projektets slutrapportering
Antal nya arbetstillfällen	1 055	301	404
- kvinnor	573	147	189
- män	482	152	199
- utan uppgift om kön		2	16
Antal nya samarbets-konstellationer/nätverk	1 194	466	817
Antal deltagare i utbildningsinsatser	9 970	4 563	12 824
- kvinnor	5 545	2 075	4 563
- män	4 425	2 103	5 571
- utan uppgift om kön		385	2 690

Tabellkommentar: under indikatorerna "Antal nya arbetstillfällen" och "Antal deltagare i utbildningsinsatser" finns ett antal noteringar "utan spec". Detta är ett fel vid inrapporteringen i STINS-systemet. På dessa indikatorer ska man egentligen ange kön, men pga. brister har detta inte blivit gjort. Påpekas bör att endast ca 80% av projekten är slutredovisade.

Redovisningen³ av de programspecifika indikatorerna visar att programmet kommit en bra bit på väg vad gäller måluppfyllelse. Jämfört med 2005 kan vi se att antalet nya arbetstillfällen vid

³ Utfallet av programspecifika indikatorer redovisas endast med avslutade projekt från programstarten t.o.m. den 31 december 2006. Uppgifterna om de programspecifika indikatorerna har förvaltningsmyndigheten hämtat från det gemensamma projektrevisningssystemet STINS som bygger på den rapportering LAG-grupperna själva gjort till systemet.

slutrapportering av projekt ökat, från 400 år 2005 till 404 nya arbetstillfällen år 2006⁴. Även antalet nya samarbetskonstellationer har ökat från 707 år 2005 till 817 år 2006, liksom antal deltagare i utbildningsinsatser, som 2005 var 12 573 och 12 824 år 2006. I bilaga 3 redovisas de programspecifika indikatorerna per Leaderområde.

Varje Leaderområde har författat egna planspecifika indikatorer för att på så sätt mäta måluppfyllelsen av den egna lokala utvecklingsplanen. Överlag visar LAG-gruppernas rapporteringar att många av målsättningarna redan uppnåtts. Bedömningen görs att flera av de målsättningar som ännu inte uppnåtts kommer att uppnås innan programmet är slut.

3.2 INSATSOMRÅDE 2 SAMARBETE

Tio LAG har fattat beslut om sammanlagt 12 interregionala projekt, varav nio rapporteras som avslutade. Samtliga LAG har fattat projektbeslut rörande transnationella projekt. I dag finns det totalt 38 transnationella projekt, varav sju projekt är avslutade. Flertalet projektbeslut, såväl transnationella som interregionala, gäller förstudier med syfte att undersöka om det finns intresse från andra grupper i Sverige eller övriga EU att samarbeta. Dessa projekt kan ha resulterat i konkreta samarbetsprojekt, men de kan också ha lett fram till ett resultat som inneburit att det inte blivit något projekt. Projektbesluten kan också vara s.k. ramprojekt, dvs. de kan innehålla allehanda aktiviteter.

Inom insatsområde 2 är det inte ovanligt att det tar lång tid från idé till konkret projektbeslut, särskilt när det gäller de transnationella projekten. Fler parter är involverade och de administrativa rutinerna och reglerna skiljer sig åt mellan samarbetsländerna, vilket gör handläggningen komplicerad och förlänger handläggningstiden. Mellan 2005 och 2006 har det emellertid skett en väsentlig ökning av antalet transnationella projekt från 20 till 38.

Under 2006 har omföringar mellan insatsområdena gjorts för att säkerställa att förvaltnings- och utbetalande myndighet har tillräckligt med TA-medel för att kunna fullgöra åtagande inom ramen för regelverket. Medel från de elva grupperna som erhöll valutajusteringsmedel har flyttats från insatsområde 2 till 4⁵. Två grupper uttryckte önskemål om att även flytta medel från insatsområde 1, vilket också gjordes. Beslut fattades av Övervakningskommittén under 2006 (se vidare under avsnitt 4.1) samt notifierades kommissionen i december 2006.

Det europeiska nätverket Contact Point distribuerar regelbundet ett elektroniskt nyhetsbrev med aktuella samarbetsprojekt. Vidare anordnar nätverket konferenser och genomför aktiviteter med syfte att underlätta det transnationella samarbetet (se vidare under avsnitt 3.3). Under 2006 har Contact Point till slut fått igång den projektdatabas som ska hjälpa LAG att söka transnationella samarbetsparter, vilket resulterat i att de svenska grupperna inte haft nytta av satsningen.

⁴ Noteras kan att antalet förväntade nya arbetstillfällen från och med 2005 sänkts från 1505 till 1055 till följd av beslut av Övervakningskommittén efter begäran från två LAG.

⁵ Totalt flyttades 520 620 euro (4 685 580 kr) Medlen togs både från insatsområde 1 och 2. Dessutom flyttades tillhörande nationell medfinansiering, se vidare Kommissionens beslut K(2007)2321 från den 25 maj 2007.

3.2.1 Interregionala projekt

Sammanställning av projekt inom insatsområde 2 – *interregionalt* samarbete.

LAG-grupp	Projektnamn	Samarbetsparter	Status
E-bygd i gränsland	Förstudie: På samma plan	Smålandsgruppen	Avslutat
	Leader+ Cooperation	Smålandsgruppen, Gotland, Sommen.	Avslutat
Carpe Mare	Inga projekt		
Leader+ Gotland	Leader+ Cooperation	Smålandsgruppen, E-bygd, Sommen.	Avslutat
Kärnan i Västra Götaland	Ramprojekt Leadercheckar		
Smålandsgruppen	Förstudie: På samma plan	E-bygd	Avslutat
	Följ upp, samverkansdel		
	Ungdomsnätverk fas 1		Avslutat
	Leader+ Cooperation	E-bygd, Sommenbygd, Gotland	Avslutat
	Utvärdering av Leader+	Astrid Lindgrens Hembygd	
Astrid Lindgrens Hembygd	Förstudie insatsområde 2		Avslutat
	Framtidsfestival	Kustlandet	
	Ungdomsnätverk fas 1		Avslutat
	Ungdomsnätverk fas 2, U-LAND	Sjuhärad, Kustlandet, Sommenbygd, Nedre Dalälven	
	Utvärdering av Leader+	Smålandsgruppen	
Leader+ Sjuhärad	Ungdomsnätverk fas 2, U-LAND	Astrid Lindgrens Hembygd, Kustlandet, Sommen., Nedre Dalälven	
Våg 21	Bråviken i fokus	Kustlandet	Avslutat
Intryck Hälsingland	Lärande lokal utveckling - en i varje by	Kustlandet, Sommenbygd	Avslutat
	Idéverkstad Plus		Avslutat
Kustlandet	Bråviken i fokus	Våg 21	Avslutat
	Bygga naturliga nätverk kring naturens bästa	Sommenbygd	Avslutat
	Lärande lokal utveckling - en i varje by	Intryck Hälsingland, Sommenbygd	Avslutat
	Framtidsfestival	Astrid Lindgrens Hembygd	
	Ungdomsnätverk fas 2, U-LAND	Astrid Lindgrens Hembygd, Nedre Dalälven, Sommenbygd, Sjuhärad	
Leader+ Nedre Dalälven	Ungdomsnätverk fas 1		Avslutat
	Ungdomsnätverk fas 2, U-LAND	Astrid Lindgrens Hembygd, Kustlandet, Sommenbygd, Sjuhärad	
Leader+ Sommenbygd	Interregionalt samarbetsprojekt		Avslutat
	Ungdomsnätverk fas 1		Avslutat
	Ungdomsnätverk fas 2, U-LAND	Astrid Lindgrens Hembygd, Kustlandet, Nedre Dalälven, Sjuhärad	
	Lärande lokal utveckling – en i varje by	Kustlandet, Intryck Hälsingland	Avslutat
	Bygga naturliga nätverk kring naturens bästa	Kustlandet	Avslutat
	Leader+ Cooperation	E-bygd, Smålandsgruppen, Gotland	Avslutat

Källa: STINS och Nätverkets projektdatabas. Obs! att vissa av dessa projekt är sk ramprojekt och kan innehålla ett flertal projekt.

Projektet *Ungdomsnätverk fas 2 U-LAND* är en fortsättning på projektet Ungdomsnätverk fas 1, och är ett samarbete mellan Kustlandet och Leaderområdena Sjuhärad, Sommenbygd, Nedre Dalälven och Astrid Lindgrens Hembygd. U-LAND strävar efter att lyfta fram landsbygden som något att vara stolt över, vända på begrepp, fördomar och visa på landsbygdens fördelar. U-LAND skapar roliga och intressanta mötesplatser för att ta tillvara ungas förmåga och att motivera unga. Detta görs bland annat genom workshops i idéförverkligande och självförtroendebooster, genom kulturfestivaler och ungdomsevenemang så som U-LAND event. Dessutom medverkar man vid olika seminarier och landsbygdsforum för att ge unga på landsbygden en röst och kunna påverka.

Projektet *Leader+ Cooperation* inriktar sig på att i samarbete med andra svenska LAG-grupper utveckla metoder för interregional och transnationell samverkan. Det är viktigt att ge nya, gärna lokala, aktörer möjlighet att utveckla konkreta samarbeten med andra landsbygdsområden. Speciellt fokus ligger på åtgärder som kan ge konkret näringslivsnytta och gynna ungdomars inträde i arbetslivet. Ett internationellt marknadsföringsmaterial kommer att tas fram och användas vid bl.a. mässor och seminarier. Syftet är att bygga upp kapaciteten främst inom Leaderorganisationens partnerskap och dess personal. Målen är att i samverkan med LAG-grupper utveckla metoder för interregionalt och transnationellt samarbete och genomföra informationsinsatser, förankringsarbete och research på lokal, kommunal och regional nivå. Andra mål är att bilda ungdomsnätverk, utveckla en checklista för handläggning av projekt, utarbeta en plattform samt producera marknadsföringsmaterial inom insatsområde 2.

3.2.2 Projektexempel - transnationella projekt

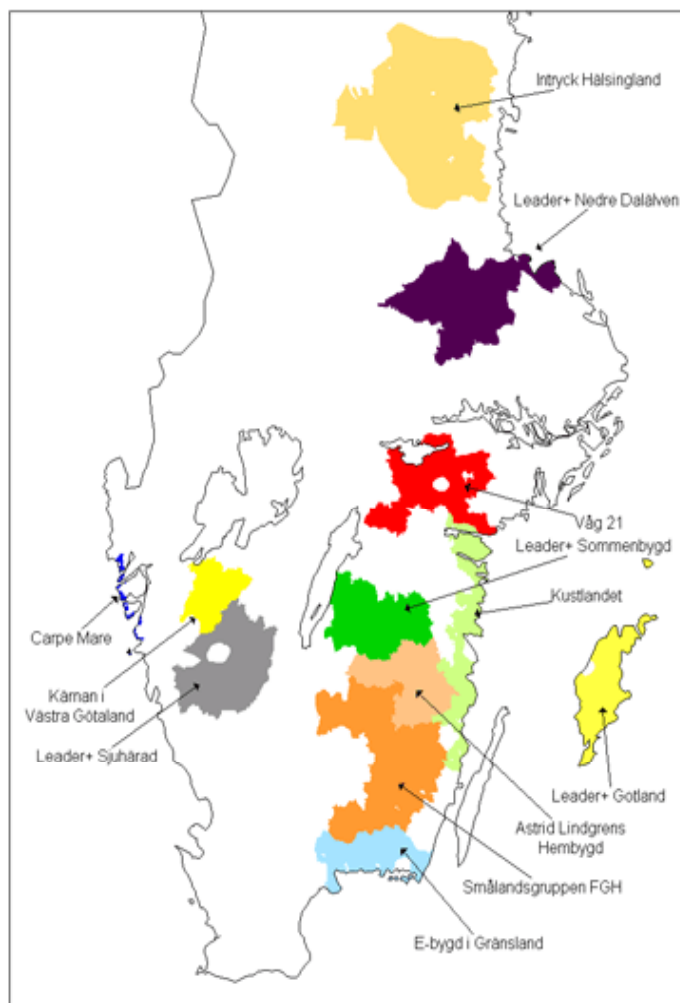
Network of local development ska möjliggöra en ansökan till sjunde ramprogrammet. I första skedet finns tre länder representerade, Irland, Wales och Sverige. Varje land skapar ett partnerskap med representanter från LAG, universitet och berörda kommuner. Samarbetet ska utökas med ytterligare 3-4 länder. Projektets nätverk har gjort en stor ansats att analysera lokal utveckling utifrån dess kontext beträffande offentliga strukturer och system och på vilket sätt dessa kan främja utvecklingen.

Projektet *Entreprenörskollo* är ett transnationellt samarbetsprojekt mellan Sverige, Finland, Skottland och Danmark. Ett Entreprenörskollo arrangerades i Hultsfred 2005 med syfte att utveckla ungdomars kreativitet och entreprenörsanda samt att ge ungdomar stöd och möjlighet att utveckla sina idéer tillsammans med ungdomar från andra länder. Målet var att minst tre av sex ungdomar skulle förverkliga sina idéer efter kollot samt ökat samarbete med övriga Leaderområden.

Leader+ Sjuhärad driver projektet *Utveckling så in i Norden* tillsammans med grupper från Danmark, Finland, Norge och Island. Målet med projektet är att sammanföra befintliga aktörer för att skapa ett nordiskt samarbetsnätverk eller organisation för lokal utveckling och intensifiera samarbetet gällande landsbygdsutveckling i Norden, vilket hittills varit blygsamt eller näst intill obefintligt. Det övergripande syftet är att inleda en process genom vilken Leadermetoden i slutändan kan förankras hos de leaderliknande organisationerna i Norge och på Island. Samarbetet är tänkt att ge upphov till mera konkreta och uttänkta samarbetsprojekt inom nordisk landsbygdsutveckling.

Tillsammans med tre områden i Spanien driver Intryck Hälsingland projektet *Ways of Europe*. Grupperna ska tillsammans bygga upp en webbplats som i första hand handlar om Europas pilgrimsvägar. Denna portal kallas för *Ways of Europe*. Det övergripande syftet är att bygga upp ett kontaktnät över Europa med en webbaserad portal som marknadsför pilgrimsvägar och service kring vägarna. Deltagande i projektet innebär att kunskap om pilgrimsaktiviteter i Intryck Hälsinglands område sprids till andra delar av Europa.

Nedan följer en bild med lite nyckelfakta kring insatsområde 2.

- 38 transnationella projekt under perioden
- Alla LAG-grupper har egna projekt
2-4 projekt är vanligast.
Våg 21 och Intryck Hälsingland har flest med 7 resp 5.
- 27 projekt kategoriseras som "Eget projekt"
- Tre partnerområden vanligast: Norden, Östersjön, Storbritannien
- 13 Bilateral projekt, resterande fler partner
- Beslutade totala medel är ca 40 mkr.
Två projekt över 4 mkr. Drygt hälften över 1 mkr.
Få små projekt.
- 24 projekt har start from 2004 (8 from 2006)
- 29 projekt har en längd på över 18 mån.
- Hälften av projekten pågår.
- Sammantaget har projekten relativt stora likheter med varandra.
Kan delas in i övergripande områden efter projektets huvudinriktning och strategi för genomförande

Källa: SWECO Eurofutures

Sammanställning av projekt inom insatsområde 2 – *transnationellt* samarbete.

LAG-grupp	Projektnamn	Samarbetsparter	Status
E-bygd i gränsland	Juniorfiskeguide		Avslutat
	T.R.Y. Angling	Skottland	
	Jazzfestivaler i samverkan	Finland	
Carpe Mare	SISU	Finland, Estland, Skottland	Avslutat
	SISU – step 2	Finland, Estland, Skottland	
Leader+ Gotland	Förprojekt		Avslutat
	Vidgade vyer – hand i hand	Ramprojekt	
	In to x-change	Irland, Lettland, Smålandsgruppen	
Kärnan i Västra Götaland	Tovningstekniker för nätverksbygge och samverkan	Estland	
	Tänknik Irland	Irland	
	In to x-change	Irland, Lettland, Gotland	
Smålandsgruppen	Utvecklingsplaner	Danmark	
	Möjligheter med lövträ	Danmark	
	Entreprenörskollo	Kustlandet, Finl., Skottland, Danmark	Avslutat
Astrid Lindgrens Hembygd	Transnational Youth Media	Skottland	
	Lokal utveckling så in i Norden	Danmark, Finland, Norge, Island	
	Marknadsplats Sjuhärad	Tyskland	Avslutat
	Showrooms	Italien	
Våg 21	Junior sailing and ice sailing development programme	Irland	
	Ta i trä	Skottland	
	Kulturdag Regna	Polen, Baltikum	
	Kulturväv	Polen, Baltikum	
	Landsb.föret. vid lågprisflyg	Tyskland, Italien	
	Network of local development	Irland, Tyskland, Wales, Estland, Ungern, Finland, Holland	
Intryck Hälsingland	Stablemates	England	
	Idéverkstad Plus		Avslutat
	SNAP	England, Frankrike	
	Ways of Europe	Spanien	
	Hälsingegårdar Turism	Tyskland	
	Tre sidor av samma sak, först.		
Kustlandet	Upplevelseturism i utveckling		
	Entreprenörskollo	A L Hembygd, Finl., Skottl., Danmark	Avslutat
	Transnationell resurs	Ramprojekt	
	Nordic Leader Dimension	Finland	
Leader+ Nedre Dalälven	Grazeland	Finland	
	RTT	England, Frankrike, Skottland, Polen	
	Hand i hand över havet	Finland	
Leader+ Sommenbygd	Förstudie transnationellt	Ramprojekt	
	Transnationellt samarb.projekt	Ramprojekt	Avslutat
	Nordic Leader Dimension	Finland, Danmark	

Källa: STINS och Nätverkets projektdatabas. Även här bör observeras att flera av dessa projekt är s k ramprojekt och kan innehålla ett flertal projekt.

3.3 INSATSOMRÅDE 3 NÄTVERK

Svenska nätverket för Leader+ sprider information om Leader+ till olika intresserade på lokal, regional, nationell och internationell nivå genom möten, konferenser, trycksaker och via internet. Nedan följer en redovisning av nätverkets aktiviteter under 2006:

- *Årets Leader*
Första jurymötet hölls den 11 april. För denna omgång användes projektdatabasen som informationskälla. Grupperna hade ombetts att lägga in så mycket material som möjligt i databasen för de projekt som nominerats. På detta sätt skapades en fullständig information kring projekten i databasen. Alla "Årets-Leaderprojekt" genom åren blir också listade via valet "Goda exempel" på webbplatsens huvudmeny.
- *Nya Landsbygdsprogrammet*
Efterfrågan på kunskap och information kring Leader och det nya Landsbygdsprogrammet har under året ökat radikalt. Nätverket har under året haft en viktig funktion i arbetet med att informera och sprida kunskap om Leadermetoden och det arbete som hittills bedrivit inom ramen för Leader+. Med hjälp av medel från Statens Jordbruksverk har nätverket organiserat och genomfört en omfattande informationsinsats i samarbete med Statens Jordbruksverk, Glesbygdsverket, LAGen och länsstyrelserna. Arbetet har gjorts som ett separat uppdrag utanför kontraktet med Glesbygdsverket. Under 2006 har tretton träffar genomförts och arbetet fortsätter under 2007 i den mån efterfrågan finns.
- *Lokala informationsträffar*
Förutom informationsinsatserna i samarbete med Statens Jordbruksverk, Glesbygdsverket och länsstyrelserna har nätverkets personal samt representanter från LAGen medverkat vid olika lokala informationsträffar. En del av dessa är inom den ordinarie verksamheten som ett led i erfarenhetsöverföring från Leader+ och en del har varit inriktade på den nya programperioden.
- *Almedalen*
Nätverket genomförde ett seminarium i anslutning till Almedalsveckan i början av juli. Seminariet hade titeln "Leaderkommuner ligger i framkanten". Ett drygt 70-tal deltagare kom till hörsalen vid SIDA:s Östersjöenhet, där seminariet hölls. Kommunrepresentanter från flera olika LAG talade om sina positiva erfarenheter av att delta i Leaderarbetet. Seminariet avslutades med presentation av tre kandidater till utmärkelsen Årets Leader och prisutdelning. Mötet inleddes med en presentation av Antonis Constantinou, direktör vid EU-kommissionens GD Jordbruk.
- *Landsbygdsriksdagen 31 mars-2 april i Sjuhärad*
Vid Landsbygdsriksdagen medverkade många Leadergrupper både i nätverkets monter och vid de två miniseminarier som nätverket arrangerade; "Ett kommunalråds erfarenheter av Leader" och "Export av den svenska gleshetens fördel - Kvalitetscertifierad Hästproduktion". Ordföranden i nätverkets styrgrupp och verksamhetsledaren medverkade också som moderatörer vid heldagsseminariet om "Europa – en styrkekälla eller hämsko för landsbygden i Sverige?". Ytterligare en person från nätverksskansliet var moderator i det engelskspråkiga seminariet "Towards a new European Rural Policy".
- *Sveriges Kommuner och Landsting*
Den 21 februari höll nätverksskansliet ett lunchmöte med några tjänstemän från Sveriges Kommuner och Landsting för att informera om Leader och söka möjligheter till utökad samarbete.

- *Lokala kapitalfonder*
Verksamhetsledaren har deltagit i ett nätverk för lokala kapitalfonder genom strukturfonderna och programmen JEREMIE och JESSICA. Inom ramen för detta nätverk har verksamhetsledaren medverkat i flera möten, bl.a. den 3 januari i Örebro med lokala företrädare, den 10 januari på Leader-nätverkets kansli i Stockholm med nationella intressenter, den 31 januari i Stockholm och den 9 mars i Örebro. Den 28 april hölls också ett informationsseminarium på Nutek initierat av nätverket för lokala kapitalfonder kring de ovan nämnda speciella programmen för detta.
- *Internationellt seminarium på KSLA den 30 maj*
Seminarieriet med titeln "Rural development and Leader in Europe" samlade ett 30-tal deltagare från Sverige, Spanien och Norge tillsammans med talare från Holland, Frankrike, Irland och Skottland.
- *Vecko- och nyhetsbrev från nätverket*
Idag sänds veckobrevet till ca. 200 personer. I nyhetsbrevet informerar nätverket om vad som finns på agendan samtidigt som det är en kanal för de LAG som vill informera om något eller sprida inbjudningar och förfrågningar. Under våren 2006 började nätverket ge ut tematiska nyhetsbrev om Leader+. Sammanlagt har det under året getts ut fyra elektroniska veckobrev, vilka skickats ut via e-post till ca. 150 personer. Nyhetsbrevet finns också tillgängligt på nätverkets webbplats. Numret som berörde Leader i nya Landsbygdsprogrammet delades även ut på Landsbygdsriksdagen.

3.3.1 Internationellt nätverksarbete

- *Nordiskt samarbete*
Som resultat av tidigare träffar med finska Leadergrupper har ett samarbete mellan ett flertal grupper i Finland och Sverige och eventuellt Danmark startat. Projektet heter "The Nordic way of Leader". Sjuhärad, Astrid Lindgrens Hembygd samt Sommenbygd är de svenska grupperna som deltar i Projektet. Nätverkskansliet har varit med i diskussionerna och kommer också att medverka på något sätt i själva projektet. Ett konstituerande möte hölls under Landsbygdsriksdagen i mars/april.
- *Forskarsamarbete mellan LAG*
NOLD, Network of Local Development, med deltagare från Våg 21 och Glesbygdverket har fortsatt sitt arbete. En svensk träff ägde rum den 22 september 2006.
- *Besök från Norge*
Den 17 jan besöktes nätverkskansliet av representanter från Norges försöksringar, vilka har intresse av att engagera sig i landsbygdsutvecklingsfrågor i Norge.
- *Steering Committee den 23-25 januari*
I Bryssel deltog nätverkskansliet på ett möte med alla de europeiska nätverksenheterna för Leader+. Det svenska Nätverket medverkade med en verksamhetsrapport samt som moderator för en workshop. Nätverkskansliet har även deltagit på mötet med kommissionens Steering Committee.
- *Contact Points konferens i Italien den 14-17 februari*
Nätverkskansliet medverkade tillsammans med flera representanter från svenska Leadergrupper i den internationella Leaderkonferensen i Grosseto i Italien med temat "Ökat värde av lokala produkter". Den svenska medverkan gällde presentation och moderatorskap i en workshop om innovationer.
- *Contact Points konferens i Österrike den 24-28 april*
På denna konferens, med temat "Att på bästa sätt utnyttja natur- och kulturreсурser", deltog också personal från nätverkskansliet. Det svenska nätverket fungerade som

rapportör i en av arbetsgrupperna. Flera svenska Leadergrupper medverkade också som presentatörer och moderatorer i olika arbetsgrupper.

- *Expertarbete åt Contact Point*

Personal från nätverkskansliet var under hösten/ vintern 2005/2006 tjänstledig för att utföra uppdrag som expert för European Observatory Contact Point. Arbetet har dels inneburit att konkretisera de kriterier som finns för Leader generellt, dels att beskriva bra Leaderprojekt. För svensk del har projekten Höglandsklättarna i Leader Sommenbygd, Österåkers lanthandelcenter i Våg 21 och Svartådalen i Nedre Dalälven beskrivits. Dessa ”best practices”, totalt 57, har beskrivits av expertgruppen, kommer att publiceras i en databas knuten till Contact Point.

4 ADMINISTRATION OCH UPPFÖLJNING AV PROGRAMMET

4.1 ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉNS ARBETE

I syfte att övervaka programmet har Sveriges regering inrättat en övervakningskommitté i enlighet med artikel 35 i Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 av den 21 juni 1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna. Övervakningskommitténs ledamöter och ersättare utses av regeringen i enlighet med rådets förordning och kapitel 11.2 i det Nationella programmet för Leader+. Ordförande för kommittén var under 2006 Katarina Sjölander, Näringsdepartementet. Glesbygdverket svarar för sekretariatsfunktionen till Övervakningskommittén.

Sammansättning av Övervakningskommittén 2006

Ordinarie ledamöter	Organisation	Ersättare	Organisation
Katarina Sjölander (ordf)	Näringsdepartementet	Agneta Spetz	Näringsdepartementet
Helene Holstein	Jordbruksdepartementet	Lennart Lindqvist	Jordbruksdepartementet
Karl-Erik Nilsson	Sveriges Kommuner och Landsting	Solveig Ekh	Sveriges Kommuner och Landsting
Göran Blom	Naturvårdsverket	Kersti Linderholm	Naturvårdsverket
Kerstin Aggefors	Nutek	Ove Bengtsson	NutekK
Ann-Marie Nordström	Skärgårdarnas Riksförbund	Kjell Björkqvist	Skärgårdarnas Riksförbund
Anders Johannesson	Lantbrukarnas Riksförbund	Thomas Bertilsson	Lantbrukarnas Riksförbund
Magdalena Petersson	Hushållningssällskapet	Roy Olausson	Hushållningssällskapet
Cecilia Waldenström	Sveriges Lantbruksuniversitet	Ulf Brangefeldt	Sveriges Lantbruksuniversitet
Thomas Fredén	Landsorganisationen (LO)	Lise-Lotte Ekelund	Landsorganisationen (LO)
Johan Boström	Folkrörelserådet	Ingmarie Wrangefors	Folkrörelserådet
Per-Olof Rimmare	Riksantikvarieämbetet	Marja-Leena Pilvesmaa	Riksantikvarieämbetet
Ulf Fahlstad	Företagarnas Riksorganisation	Christina Conrad	Företagarnas Riksorganisation
Silva Wistrand	Sveriges Kommuner och Landsting	Lars-Axel Nordell	Sveriges Kommuner och Landsting
Ewa Engdahl	LAG	Inger Blixt	LAG
Stig Hansson	LAG	Karina Veinhede	LAG

Regeringskansliet beslutade den 14 mars 2006 att entlediga Thomas Bengtsson och Ingrid Mars från uppdraget att vara ledamot och Mathilda Åberg, Anders Johannesson och Carin Alfredsson från uppdraget att vara ersättare i Övervakningskommittén samt förordnade Helene Holstein och Anders Johannesson att vara ledamot samt Lennart Lindqvist, Thomas Bertilsson och Inger Blixt att vara ersättare i kommittén (dock längst t o m den 31 augusti 2008).

Regeringskansliet beslutade dessutom den 12 september 2006 att entlediga Elisabeth Rooth Eriksson från uppdraget att vara ledamot och Magdalena Pettersson från uppdraget att vara ersättare i Övervakningskommittén samt förordnade Magdalena Pettersson att vara ledamot och Roy Olausson att vara ersättare i kommittén (dock längst t o m den 31 augusti 2008).

Företrädare för Europeiska kommissionen deltar som rådgivare under mötena. Kommissionens representant har under 2006 varit Heiderose Schmidt. Förvaltningsmyndighet (Glesbygdsverket) och utbetalande myndighet (Jordbruksverket) är adjungerade. Förvaltningsmyndigheten är även föredragande. Representant från Svenska nätverket för Leader+ är adjungerad. Andra organisationer eller speciellt inbjudna personer får närvara vid möten efter överenskommelse med ordföranden.

Under 2006 har Övervakningskommittén sammanträtt två gånger. Det första mötet för året hölls den 18 maj på Badhotellet i Tranås i Leader+ Sommenbygds område. Huvudfrågorna för sammanträdet var fördelning av valutajusteringsmedel, redogörelse för och beslut om Årsrapport 2005 samt en ekonomisk lägesrapportering. Under sommaren ägde en skriftlig procedur rum där Övervakningskommittén beslutade om fastställande av de finansiella tabellerna.

Det andra mötet för året hölls den 19 oktober på konferensanläggningen Västerhav, Grötö, i Leader+ Carpe Mares område. Ärenden på dagordningen var bl.a. ändring i programkomplementet och en genomgång av originalfinansieringstabell (euro) 2000-2006, finansieringstabell omfördelning 2000-2006 samt förslag till ny originalfinansieringstabell 2000-2006. Ändringen, som beslutats genom skriftlig procedur, ska vid detta möte skrivas under av Näringsdepartementet samt kompletteras med en motivering till ändringen. Det beslutades att förvaltningsmyndigheten får i uppdrag att, vid behov, löpande omfördela medel, dels inom och mellan åtgärderna 1.1-1.4, dels inom insatsområde 2. Omfördelning ska ske på frivillig grund, längst t.o.m 2008. Behovet av omfördelning bedöms av förvaltningsmyndigheten och LAG:s ordförande. Beslutet träder i kraft fr.o.m 2007-01-01.

Jordbruksdepartementet informerade vid mötet om det nya Landsbygdsprogrammet.

4.2 FÖRVALTNINGSMYNDIGHETENS ARBETE

En stor del av Glesbygdsverkets verksamhet under året har handlat om budgetfrågor för att uppnå n+2 och erfarenhetsöverföring mellan Leader+ och Landsbygdsprogrammet i nästa programperiod. Utöver förvaltningsuppdraget av Leader+ har verket medverkat i olika processer där leaderkunskaper efterfrågats, som t.ex. i skrivningen av det nya Landsbygdsprogrammet. I övrigt har löpande kontakter skett med Leaderkanslierna, LAG-ordförandena, andra myndigheter, kommissionen m.fl. i olika typer av frågor och för att lösa problem för att programmet ska skrida framåt på bästa sätt.

4.2.1.1 Medverkan vid möten, träffar och konferenser

Förvaltningsmyndigheten genomförde ett budgetberedningsmöte inför Övervakningskommitténs vårmöte. Mötet avhandlade justering av fördelningen av medel mellan insatsområden och grupper. Frågorna som behandlades på budgetberedningsgruppen och sedermera fastställandet via den skriftliga proceduren har krävt stora insatser under stora delar av året hos förvaltningsmyndigheten.

Den sista oktober 2006 skedde en avstämning i medelsutnyttjandet hos grupperna. Målet med denna avstämning var att titta på hur grupperna utnyttjat tilldelade medel. De grupper som t.o.m. den 31 oktober inte betalat ut 100 procent av budgeten för 2004 kom att bli av med de ännu inte utbetalade medlen. De grupper som betalat ut 100 procent av 2004 års budget fick vid avstämningen ytterligare medel att använda genom en överföring från de grupper som vid avstämningen låg under 100 procent.

Förutom löpande kontakter med EU-kommissionen har även det s.k. årliga mötet hållits mellan kommissionen och Sverige. Förvaltnings- och utbetalande myndighet har även deltagit på mötet med programmets styrkommitté i Bryssel. Löpande kontakter har skett mellan Glesbygdsverket och Statens Jordbruksverk. Med Svenska nätverket för Leader+ har två avstämningsmöten förutom den löpande dialogen i olika ärenden hållits. Glesbygdsverket har också medverkat vid nätverksträffar och LAG-ordförandeträffar under året. På ordförandeträffarna har en redovisning av bl.a. det ekonomiska läget lämnats samt information i specifika frågor, som t.ex. avslutningsfrågor och omfördelning av medel mellan grupperna.

Möte har också genomförts med Nutek kring den nya nationella statistikdatabasen NYPS, som kommer att ersätta det nuvarande verktyget STINS. Leader+ kommer att ingå i databasen, men det är tveksamt om systemet kommer att hinna användas av LAGen inom Leader+-programmet.

I början av september 2006 träffades "Avslutningsgruppen" för första gången. Gruppen är en sammanslutning av samtliga förvaltningsmyndigheter i Sverige och leds av Nutek och Internrevisionsgruppen vid länsstyrelsen i Gävleborgs län. Den 29 november 2006 hölls ett avslutningsseminarium med syfte att så långt som möjligt försöka samordna avslutningen för alla program inom ramen för strukturfonderna. Gruppens arbete kommer att fortgå under hela avslutsprocessen.

I samband med avslutningen av programmet diskuterades även slututvärderingen. Kommissionen är huvudman för denna och genomför den med stöd av förvaltningsmyndigheten. Diskussionen under dessa möten har varit om någon annan insats i slututvärderingssyften kan genomföras.

Glesbygdsverket anordnade ett antal utvecklingsseminarier 2006 som framför allt riktade sig till tjänstemän på länsstyrelser och motsvarande. Seminarierna handlade om landsbygden i de regionala utvecklingsprogrammen. Ett av programinslagen var presentation av erfarenheter från Leader+.

4.2.1.2 Besök och studiebesök

Besök har genomförts i samband med andra möten som förvaltningsmyndigheten deltagit i. Främst är det här flera studiebesök i samband med övervakningskommittémötena. Glesbygdsverket har haft besök av såväl nationella som internationella grupper, vars syfte bl.a. har varit att erhålla information om gemenskapsinitiativet Leader+.

4.2.1.3 Planering av nya landsbygdsprogrammet

Förvaltningsmyndigheten har varit representerad i en arbetsgrupp för axel tre och Leader samt en referensgrupp på Jordbruksdepartementet för det nya landsbygdsprogrammet som startade den 1 januari 2007. Myndigheten har i det arbetet delgett erfarenheter från nuvarande programperiod i flera sammanhang samt lämnat yttranden på rapporter och dokument i planeringsprocessen.

4.3 UTBETALANDE MYNDIGHETS ARBETE

Beslutande- samt utbetalande myndighet för Leader+ är förlagd till Statens Jordbruksverk (Swedish Board of Agriculture), vilket sorterar under Jordbruksdepartementet. Handläggning och beslut om stöd respektive utbetalning är åtskilda vid Jordbruksverket.

Rekvirerastakten ökar allt mer inom programmet. Rekvirerade och utbetalda medel var under året cirka 24 procent högre än under föregående år. Sammanlagt har 64 procent av tillgänglig programbudget betalats ut och vid utgången av 2006 har Sverige uppnått en volym överstigande n+2. Sammantaget innebär detta att utbetalningsvolymen under 2007 respektive 2008 kan vara något lägre än under 2006, vid förutsättningen att hela programbudgeten förbrukas.

Antalet nya beslut minskade något från föregående år och totalt beslutat belopp var något lägre. Totalt har beslut fattats om cirka 89 procent av tillgänglig programbudget vid utgången av 2006. Den nuvarande inriktningen innebär att LAG-grupperna kan besluta om nya medel åtminstone under år 2007.

Jordbruksverket har en tät kommunikation med LAG-grupperna i samband med handläggning av ärenden. Även i det löpande arbetet är verket LAG-grupperna behjälpliga i bl.a. frågor kring regelutvärdering, ärendehandläggning, utveckling av administrativa system samt utbildning av ny personal. Jordbruksverket utövar tillsyn över LAG-gruppernas verksamhet och har under 2006 besökt samtliga LAG-grupper.

Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter för LAG-gruppernas handläggning av stödärenden. Inga brister har observerats som föranleder ändringar av det av Jordbruksverket föreskrivna system som tillämpas av LAG-grupperna.

Den fristående Granskningsenheten vid Jordbruksverket ansvarar för kontroll av minst fem procent av utbetalt stöd. Kontrollverksamheten redovisas under särskilda rubriker i denna rapport.

4.4 LAG - GRUPPERNAS ARBETE

Detta avsnitt bygger på verksamhetsrapporter och svar på specifika frågeställningar om uppföljning som respektive Leader-område ombetts inkomma med till förvaltningsmyndigheten. Den årliga rapporteringen utgör en väsentlig del i arbetet med att följa upp programmets mål och intentioner. Ursprungsmaterialet är av utrymmesskäl nedkortat och redigerat. För djupare kunskap om varje Leader-område, än vad som finns utrymme till här, hänvisas till respektive LAG:s rapportering till förvaltningsmyndigheten⁶.

Tre grupper har i sina verksamhetsberättelser uppgett att de inte uppfyller programmets krav på sammansättningen av LAG (det i gruppen beslutande organet). Kraven som finns beskrivna i det nationella programmet är jämn könsfördelning, minst en ungdomsrepresentant samt minst en person med miljökompetens. Miljökompetens finns i så gott som alla LAG, medan det tycks svårare att upprätthålla en jämn könsfördelning, dvs. en fördelning på 40/60 mellan könen, samt bibehålla representation av ungdomar i LAG. Två LAG förklarar en ojämn könsfördelning (30/70) med att det är respektive aktör i LAG-gruppen, som, enligt gruppens stadgar, utser ersättare till de ledamöter som slutar, vilket innebär att kansliet inte kan styra vem den nye ersättaren blir. Förvaltningsmyndigheten gör bedömningen att det finns en medvetenhet om det här problemet och att de grupperna som idag inte har en jämn könsfördelning (40/60) anstränger sig för att uppnå kravet.

Att kravet på en ungdomsrepresentant inte kan uppfyllas beror inte heller det på ointresse från LAG utan snarare på visst ointresse från samt på praktiska hinder för ungdomar att delta i verksamheten. Detta gör att några LAG inte kan fylla de platser som vikts för ungdomar trots ansträngningar.

I gruppernas verksamhetsberättelser eller motsvarande framgår också att näst intill samtliga grupper har varit och är aktiva i de nationella och regionala processer som påbörjats inom

⁶ Finns hos förvaltningsmyndigheten.

ramen för Landsbygdsprogrammet 2007-2013. En del LAG har medverkat på de informationsträffar som Nätverket för Leader+ har anordnat och informerat om Leadermetoden och det arbete som de har bedrivit under Leader+. Vidare har flertalet grupper varit engagerade i planering och skrivning av programmet. Det framkommer också att flera grupper kommer att fortsätta med verksamheten inom ramen för det nya programmet.

Flera LAG har också varit aktiva och lämnat synpunkter till Landsbygdskommittén i det arbete och de rådslag som kommittén har genomfört. Slutbetänkandet innehåller beskrivningar av den svenska landsbygden samt tankar inför framtiden och Leadermetoden finns väl beskriven i slutbetänkandet.

Det redovisas två sorters indikatorer i denna årsrapport. Den ena är programspecifika indikatorer och den andra är planspecifika indikatorer. Skillnaden mellan dessa är att de programspecifika indikatorerna är gemensamma för samtliga grupper i programmet medan de planspecifika är indikatorer som grupperna själva velat ha med i sin egen plan för utvecklingen av just sitt område.

4.4.1 E-bygd i gränsländ/Leader+ Blekinge

4.4.1.1 Hänt under året

2006 har LAG hållit sex protokollförda sammanträden. När det gäller Leader+ Blekinges projekt "Startcheckar" har totalt 108 checkar beviljats. Av dem driver 64 entreprenörer, varav 31 män och 33 kvinnor, idag egna företag. Startcheckarna har bl.a. använts till konsulttjänster före företagsstarten t.ex. marknadsundersökningar, juridisk rådgivning eller hjälp med affärsförhandlingar.

Under året har 55 projekt utvärderats och arbetet med resterande projekt fortsätter under 2007, då det samlade resultatet också kommer att presenteras.

4.4.1.2 Projekt

Under 2006 har 22 projekt startats med en omsättning av nästan 24 miljoner SEK och Leader+ har beviljat stöd för 5,3 miljoner till dessa projekt. Tre av de 22 projekten är kommunöverskridande, medan resterande 19 ligger inom respektive kommuns gränser.

Exempel på projekt:

En hållbar modell för att utveckla en bygd är ett projekt vars syfte är att skapa ett tolkningscenter för Hobybygden för att samla och överföra kunskap samt initiera forskning. Vidare syftar projektet till att skapa nya nätverk genom att utveckla en samverkan mellan tätortdelens erbjudanden och de areella näringarnas småföretag för att åstadkomma en mönsterdill kultur- och landskapsvård för att göra bygden tilldragande. Genom projektet ska ett tolkningscenter för bygden skapas i enlighet med de kulturarvstolkningscentrum som finns i Europa. Tanken bakom dessa centra är att för allmänheten utveckla kunskap om och känsla för natur- och kulturvärden på ett nytt sätt. I arbetet med tolkningscenter strävar man efter att så långt möjligt visa den existerande verkligheten och tolka den.

Projektets övergripande mål är att turister, lokalbefolkning, företag och politiska beslutsfattare skall få ett nytt förhållningssätt till den egna bygden eller regionen och att det också skall leda till nytänkande inom turist- och upplevelsenäringarna som finns i bygden. Insikten och nya aspekter på utvecklingsmöjligheter bör leda till nyföretagande och konstruktiv framtidsplanering. Projektet skall nå målet att skapa 1 nytt arbetstillfälle, ett nytt nätverk samt bibehållen eller utvecklad samhällsservice för 2 000 personer.

Projektet *Saxemara båtvarv* ska utarbeta ett förslag till hur varvet kan bevaras och kombineras med ett modernt båtbyggeri av träbåtar och samtidigt omvandlas till ett båtvarvsmuseum. Ett

båtvarv i drift, där kunskapen om blekingska träbåtar förmedlas vidare till kommande generationer och som samtidigt är tillgängligt som en kulturmiljö för alla. Varvet ska utvecklas till en både fysisk och virtuell mötesplats/besöksmål för personer med intresse för tillverkning av träbåtar, hantverk och skärgårdsliv. Projektet kommer att ske i tre etapper, där första etappen ska utarbeta hur båtvarvet kan bevaras i kombination med ett modernt båtbyggeri av träbåtar. I etapp två sker den fysiska anpassningen av varvet till den nya verksamheten och i etapp tre ska själva besöksmålet utvecklas. En följd av satsningen förväntas vara en ökad sysselsättning för andra verksamheter i Saxemara med omgivningar, t.ex. caféverksamhet, övernattnig, uthyrning av båtar, cyklar m.m.

4.4.1.3 Horisontella mål

De horisontella målen bedöms vid beslutstillfället och följs upp vid projektavslut.

4.4.1.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Nya/bevarade arbetstillfällen	Antal	100 (50 kv/50 män)	134,5
Nya företag	Antal	20 (10 kv/10 män)	79
Deltagare i utbildningar	Antal deltagare	300 (150 kv/150 män)	1987
Bibehållen/ny samhällsservice	Antal personer	10 000	Ingen uppgift
Förstudier	Antal	30	32
Nätverk eller samverkansprojekt	Antal samarbetskonstellationer/nätverk	20	90
	Antal deltagande företag	60	247
	Antal projekt	20	-

E-bygd i gränsland				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	Programmet (procent)
28 964 772	27 617 832	17 058 906	94	59

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-gruppens ordförande: Birger Petersson
- Verksamhetsledare: Tommy Svensson.

4.4.2 Carpe Mare

4.4.2.1 Hänt under året

2006 har varit året då Carpe Mare verkligen kunnat se vad de har med sig i lasten när de nu närmar sig programslut. Carpe Mare har utnyttjat möjligheten att låta de projekt som behöver löpa även under hela eller delar av 2007 få göra det. Under 2006 tecknade gruppen in de sista projektmedlen (inklusive nya tillskott) och genomförde den viktiga kvalitativa utvärderingen vars slutliga resultat väntas i början av 2007. Carpe Mare anser sig väl förberett för att avsluta programperioden med flaggan i topp!

Under året har "lilla LAG" träffats åtta gånger och "stora LAG" fyra gånger. Vid septembermötet med "stora LAG" in-tecknades de sista projektmedlen. Behovet att rapportera mot "stora LAG" ökar då allt fler projekt avslutas, vilket innebär att avrapporteringar tar en allt större del av mötestiden. "Stora LAG" har också haft ett separat utvecklingsmöte som en följd av den kvalitativa utvärderingen som genomförts. Under året har projektledarna haft möjlighet att träffa varandra, bygga nätverk och utbyta erfarenheter under tre möten som kansliet har ordnat. Under mötena har även vissa kompetenshöjande aktiviteter lagts in i programmen samt kansliet har haft möjlighet att ge olika typer av information och kunnat förankra den kvalitativa utvärderingen.

Den 17 mars 2006 anordnade Carpe Mare ett seminarium om boende. Ursprunget till seminariet är den halvtidsutvärdering som gjordes på alla Leader-områden i Västra Götalandsregionen. Tidigare har Leader+ Sjuhärad anordnat en dag om mat, Kärnan i Västra Götaland om turism och 2006 anordnade Carpe Mare ett seminarium om boende. Föreläsare från Carpe Mare-området framträdde tillsammans med en person från Ingarö i Stockholms skärgård och två personer från projekt Växa tillsammans/ Sjuhärad. Resultaten av Carpe Mares bostadsprojekt (L02-005) redovisades också. Det blev en intressant dag där många erfarenheter kunde utbytas.

Arbetet med den offentliga medfinansieringen fungerar friktionsfritt i förhållande till kommunerna. Kommunerna är välvilligt inställda till att förskotta medel och grupperna returnerar i sin tur tydliga uppföljningar. Problemen med de öronmärkta medlen som Näringsdepartementet betalar ut till Carpe Mare via Västra Götalandsregionen är i princip lösta. Övrig medfinansiering från Västra Götalandsregionen har under 2005 av Regionutvecklingsnämndens kansli fastställts till 2 200 000 kronor exkl. tidigare utbetalda medel såsom utvärderingskostnader etc. Försök att rekvirera dessa medel under 2006 har misslyckats. Motiveringen är att Carpe Mare inte förbrukat de öronmärkta, i förskott utbetalda, medlen.

När Carpe Mare påbörjades förelåg ett glapp mellan den offentliga medfinansiering som krävdes, för att utnyttja hela den ekonomi som tilldelats Carpe Mare, och den offentliga medfinansiering som Carpe Mare hade blivit lovad. Detta glapp var på ca. 9 miljoner kronor. Det har gått mycket bra att hitta ny medfinansiering för att minska detta glapp. Vid årsskiftet 2002/2003 var glappet ca. 3 miljoner. Vid årsskiftet 2003/2004 var glappet halverat till ca. 1,5 miljoner kronor. Vid årsskiftet 2004/ 2005 var glappet borta och ny offentlig finansiering har tillkommit. I dag uppgår den svenska offentliga medfinansieringen till drygt 17,5 miljoner utöver det som stod till förfogande vid programstarten. Detta innebär också att gruppen kunnat ta emot de extra EU-medel som kommer genom korrigeringen av valutakursen från 8,50 till 9,00 kronor utan att behöva ta fram ytterligare svensk offentlig medfinansiering.

Under året har flera olika enskilda informationsåtgärder genomförts. Det har varit olika former av presentation av Carpe Mare och Leader+. Även skärgårdsutvecklarna har informerat om sina respektive verksamheter och om Carpe Mare i allmänhet.

Carpe Mare hade som mål inför 2005 att hemsidan, www.carpemare.nu, skulle få en mer central roll i informationsarbetet. Detta var också en punkt som halvtidsutvärderingen pekade på.

Hemsidan hålls idag aktuell genom ständig uppdatering samt intressant genom ny typ av information etc. Den är ombyggd så att uppdatering och förändringar idag kan ske enkelt direkt från kansliet. Kansliet producerar vidare ett nyhetsbrev via e-post som ges ut en gång i månaden till LAG, projektledare, skärgårdsutvecklare samt andra intresserade.

Tillgängligheten på kansliet är också en viktig del i informationsarbetet. Personalen är tillgänglig mellan minst 8 och 17 varje vardag, trots en liten personalstyrka. I övrigt kan de som ringer alltid lämna meddelande. Det tas också många kontakter via e-post. Kansliet försöker hänvisa frågor som inte primärt berör Carpe Mare till den de berör.

4.4.2.2 Projektverksamheten

Totalt har Carpe Mare hittills fattat beslut om projekt med en total finansiering om nästan 114 300 000 kronor. Carpe Mares program omfattar ca. 89 miljoner, men vid starten fanns bara svensk offentlig finansiering för ett program som omfattade 67 miljoner. Genom kreativ finansiering av respektive projekt och en, enligt gruppen, föredömlig vilja till samverkan från de offentliga aktörerna, vars medfinansiering är ett villkor för att erhålla finansiering från EU, har finansieringen av Carpe Mare-programmet fördubblats. Detta är ett resultat av en hög medvetenhet hos Carpe Mares parter om de fördelar Leadermetoden har i det lokala utvecklingsarbetet. De offentliga aktörerna har ofta agerat projektägare för att på det sättet lösa projektens likviditet, vilket har visat sig vara en mycket framgångsrik arbetsmetod som gruppen vill förespråka även för framtiden.

Totalt har 30 projekt avslutats, varav 13 under 2006. Som särskilt lyckade projekt vill Carpe Mare framhålla Tillgänglig västkust (L02-034), Lusten till kusten (L02-050) samt Saltängslamm (L02-061) som kom på andra plats i den nationella tävlingen "Årets Leader".

Exempel på projekt:

Tillgänglig västkust II bygger vidare på pilotprojektet Tillgänglig västkust, som 2003 nominerades till årets projekt i Carpe Mare. Bohusläns museum avser att i samma partnerskap som i första fasen av projektet, med kompetens i handikapps-, tillgänglighets-, naturarvs-, kulturnarvs- och besöksnärringsfrågor fortsätta öka tillgängligheten för människor med och utan funktionshinder i ytterligare fem naturreservat. I denna andra fas vill projektet tillämpa erfarenheterna från den första fasen, inventera utvalda områden och samla information till en turistdatabas, utveckla nya tillgängliga besöksmål och marknadsföra dem samt ansöka om att få ingå i Västra Götalands Regionens projekt "Design med omtanke" för att därigenom kunna ta del av utbildning och formgivning av nya etiska, estetiska, ekologiska och ekonomiska åtgärdslösningar.

Projektet *Pater Noster* spås bli ett unikt besöksmål ute på Tjörn år 2007. Under drygt 30 år har föreningen Pater Nosters Vänner kämpat för sin fyr. Fyren behövde restaureras och att lappa och laga den på plats var uteslutet p.g.a. dess dåliga skick. I mars 2003 lyftes Pater Noster av en jättelik pontonkran och transporterades till fastlandet. Då visade det sig att fyren var i mycket sämre skick än man trott. Då pengarna som fanns inte räckte till den restaurering som behövdes var föreningen på väg att ge upp. Dock visste några i föreningen att Leader var en bra plattform för ett partnerskap och en ansökan lämnades in. Många ställde upp med finansiering, bl.a. Riksantikvarieämbetet, Statens Fastighetsverk, Statens Sjöfartsverk m.fl.

I april 2004 skrev Bohusläns Museum och företaget Pharmadule Emtunga avtal om samarbete kring Pater Nosters restaurering. För företaget fanns kanske inte någon ekonomisk vinning men utan deras stöd har detta förmodligen aldrig kunnat genomföras. Dessutom har en rad nya aktörer hakat på projektet. Fastighetsverket renoverar och bygger om till konferensanläggning på Hamneskär, Bohusläns Museum dokumenterar, skriver bok och gör utställningar samt Södra Turist AB, länsstyrelsen och Tjörns kommun gör sig beredda för att marknadsföra det nya besöksmålet. Om allt går som det ska är Pater Noster åter vara på plats den 4 juli 2007. Samtidigt

öppnas ett kafé samt en konferensanläggning av en lokal entreprenör. I september ska Pater Noster åter tändas.

4.4.2.3 Horisontella mål

Jämställdhet speglas genom den programspecifika indikatorn där det inför varje projektbeslut ska anges om det bidrar till/inverkar positivt på jämställdheten.

Ökad sysselsättning mäts genom såväl den programspecifika indikatorn nya arbetstillfällen för män, nya arbetstillfällen för kvinnor som via den planspecifika indikatorn nya företag ledda av män, nya företag ledda av kvinnor, nya företag ledda av ungdomar. Flera projekt har som inriktning att skapa förutsättningar för ökad sysselsättning och har detta som en identifierad effekt efter projektidens slut.

Integration mäts inte genom några indikatorer. Miljö mäts genom både program- och planspecifika indikatorer.

Ungdomsengagemanget hanteras bl.a. genom den planspecifika indikatorn antal nya arbetstillfällen för ungdomar, antal ungdomar som deltar i nätverk som skapats via Carpe Mare-projekten. Ett projekt har explicit haft ungdomar som målgrupp.

4.4.2.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Nya företag	Antal tot.	87	43
	-varav kvinnliga	35	28
	-varav ungdomsföret.	28	5
Nya arbetstillfällen	Antal totalt,	150	132
	- Varav för kv	58	77
	- för ungdomar	35	13
Nätverk	Antal totalt,	140	1698
	- varav kv	48	741
	- varav ungdomar	100	353
Miljövårdsinsatser	Antal projekt	4	8
Nya produkter	Antal		58
Utbildningsprogram/föreläsningar	Antal	45	63
Nya transportlösningar	Antal	5	6

Carpe Mare				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
28 137 303	27 935 703	17 214 831	114	61

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller inte kraven.
- LAG-ordförande är Inger Blixt.
- Verksamhetsledare är Ingemar Rosén.

4.4.3 Leader+ Gotland

4.4.3.1 Hänt under året

LAG har under året haft sju möten, projektgruppen som har till uppgift att bereda projektärenden och arbetsutskotten har båda under året haft åtta möten. LAG har delegerat till arbetsutskottet att besluta om delprojekt inom ramprojekten Lyckoslanten och Vidgade vyer Hand i Hand. LAG har också gjort åtta fadderbesök hos pågående projekt. Under 2006 har gruppen tagit fram en mötesguide för att skapa bättre mötesklimat.

Gruppen har under 2006 prioriterat följande fem områden:

- Förnyelsebar energi, inom vilket bl.a. projektet ”Vindkraft utan elnät” har beviljats. Dessutom godkändes förslaget om att bilda nätverket ”Förnyelsebar Energi Gotland” av arbetsutskottet och arbetet har sedan dess fortsatt med att bilda ett nätverk med deltagare från företag, föreningar och privatpersoner med intresse för förnyelsebar energi. Nätverket är en plattform för kunskap och kompetens inom området.
- Turism, inom vilket fyra projekt har beviljats.
- Ungdomssatsningar
- Transnationella satsningar
- Kunskapspridning om Leader

Insatsgruppen, som har till uppgift att arbeta med interna strategiska frågor, har under 2006 haft fyra möten under vilka gruppen planerat och tillsammans med kansliet genomfört ett seminarium med finansärer och samverkansorganisationer för att förmedla erfarenheter och kunskap från det genomförda arbetet inom Leader+ Gotland. Under seminariet presenterades även förberedelsearbetet inför det nya Landsbygdsprogrammet och det kommande strukturfondsarbetet. Insatsgruppen har även tillsammans med Nätverket för Leader+ medverkat vid en uppvaktning av Jordbruksdepartementet inför planeringen och skrivningen av Landsbygdsprogrammet 2007-2013. Under uppvaktningen diskuterades hanteringen av leadermetoden i det nya programmet.

Styrgruppen för ungdomsverksamheten har genomfört 15 ordinarie möten samt två heldagsmöten för planering av projektidéer. 28 projektidéer har inkommit, varav 10 har beviljats medel. Styrelsen har vidare anordnat aktiviteter ute på skolor, fritidsgårdar och på Ungdomens Hus där de informerat och marknadsfört Guldpengen. SR Gotland har vid två tillfällen gjort reportage om Guldpengen. Det har också skrivits reportage i Gotlandstidningarna om några av gruppens projekt.

Under året genomfördes ett ”entreprenörskollo” för ungdomar mellan 13 och 25 år, kallat Idé-Éntre 2006, innehållandes work-shops, presentationer samt framträdande av gotländska musik- och dansgrupper. Alla ungdomsgårdar och ca. 400 ungdomar deltog i eventet. Evenemanget fick stor uppmärksamhet av lokal media genom reportage i tidningar och intervjuer i lokalradio. Evenemanget resulterade i ökad tillströmning av ansökningar.

Representanter från LAG har deltagit i lokala möten samt erhållit information från kommunen om Vision Gotland 2025, som består dels av det regionala utvecklingsprogrammet för Gotland och dels av en kommunal översiktsplan. Leader + Gotland har medverkat i arbetet med Vision Gotland 2025. LAG-gruppen har även deltagit i nationella möten såsom ett seminarium i Uddevalla med titeln ”Bovärk – hur löser vi boendet på landsbygden?” samt på en träff med representanter för Leader och Statens Jordbruksverk kring temat hur leadermetoden kan implementeras i nya Landsbygdsprogrammet.

Därutöver har LAG-gruppen varit aktiv under ett antal internationella möten såsom under besöket från Nederländernas ambassadör på Gotland i september 2006. Under dagen besökte ambassadören leaderprojekten Säljbolag för livsmedelsproducenter (Ejmunds Gård), Distribution Mat (Produkt Gotland) samt Framtidens handel (Fabriken Furillen).

Gotland fick i slutet av året ytterligare 946 000 kr. Pengarna är en omfördelning av medel från andra leaderområden.

4.4.3.2 Projektverksamheten

Under året har LAG fattat beslut om 22 projekt, varav 9 beviljats medel.

Exempel på projekt:

I projektet *Slite Ishall* har en isarena för åretruntbruk skapats. Förutom isidrotter kan även tennis, golf, kulturella evenemang, utställningar m.m. nyttja ishallen. Ishallen använder spillvärme från industrin till hallens kylanläggning och energibesparingen blir ca. 300 000 kwh/år, vilket motsvarar den årliga förbrukning för 100 lägenheter eller 15 uppvärmda villor. Den nya tekniken med värmepumpar kan utvecklas ytterligare och anpassas till andra energikrävande verksamheter.

Syftet med projektet är att möjliggöra ökad tillgång till istid och därmed öka intresset för hockey och andra idrotter samt att använda en ny metod för isarenor som är enkel, driftsäker och ger låga driftskostnader, vilket ger möjlighet att erbjuda istid även sommartid.

Projektet bygger på samverkan mellan föreningsliv, skola och lokala företag och ger god förutsättning för utveckling av det lokala näringslivet, i det stora hela ett lokalt engagemang och fortsatt utveckling av Slite och hela norra Gotland. På sikt ger det också en ökad sysselsättning med 2-3 personer under hela året. Målet är förutom att driva ishallen med spillvärme även främja en jämställd utveckling inom idrotten där målgruppen är ungdomar på Gotland och idrottsturister.

4.4.3.3 Horisontella mål

De horisontella målen behandlas alltid i samband med en ansökan då en bedömning sker om projektet kommer att ha en positiv påverkan på miljö, jämställdhet och ungdomar. I samband med uppföljningen ska detta verifieras. Detta sker i samråd med kansliet som medverkar vid bedömningen. Någon särskild metod för detta har inte utarbetats.

4.4.3.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Nya produkter och/eller marknader	Antal	60	197
Kampanjer/infoinsatser	Antal	10	354
Utvecklade produkter	Antal	10	0
Nya servicelösningar	Antal	2	1
Nätverk	Antal	2	18
Mötesplatser	Antal	5	0
Nya samarbetslösningar	Antal	10	12
Nya marknader	Antal	5	0
Nya ungdomsföretag	Antal	5	0
Ungdomsnätverk	Antal	4	3
Projekt med deltagande ungdomar	Antal	10	13

Gotland				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
27 078 687	28 105 614	18 021 546	112	67

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Stig Hansson.
- Verksamhetsledaren är Annelie Söderström.

4.4.4 Kärnan i Västra Götaland

4.4.4.1 Hänt under året

Under 2006 har en febril projektverksamhet pågått och det har skett en fördubbling av resultaten. Så mycket som en tredjedel av de upparbetade EU-medlen betalades ut under förra året, vilket gjorde att Kärnan i Västra Götaland fick extra tilldelning av EU-medel.

LAG-gruppen har prioriterat att under året sprida resultat och erfarenhet kring Leader-arbetet. En omfattande extern utvärdering har utförts och en Leader-tidning har producerats för att sprida en samlad bild av vad Leader är för något och vad det kan generera. Kärnan har också aktivt medverkat kring att sprida information inför den nya programperioden.

Under 2006 hölls sex LAG-möten där beslut fattades kring ekonomi, programmets inriktning, nya projekt samt revidering av pågående projekt. Arbetsutskottet består av presidiet (ordförande och vice ordförande) samt tre andra LAG-ledamöter och arbetar med övergripande frågor, uppföljning av resultat samt finansieringsfrågor. Under 2006 träffades arbetsutskottet fem gånger och fick bl.a. i uppdrag av LAG att genomföra en extern utvärdering samt att producera en tidning kring Leaders verksamhet.

Tillsammans med utvärderingsgruppen och verksamhetsledaren drogs riktlinjerna upp för vad som skulle utvärderas och hur det skulle göras. Syftet med utvärderingen var att:

- undersöka de effekter och resultat som uppnåtts av Leaderarbetet,
- sprida information kring Leadermetoden samt belysa hur arbetet kan fungera i beslutande partnerskap och förhoppningsvis se möjligheterna att fortsätta arbeta på enligt Leadermetoden,
- tillvarata erfarenheterna inför kommande utvecklingsarbete inom och utanför området samt
- ge allmänheten tilltro till de insatser som gjorts inom projekten och få dem att se nyttan av att offentliga medel satsas på innovativa utvecklingsinsatser.

Utvärderingen pågick under oktober och november, då 20 intervjuer med LAG-ledamöter, 17 djupintervjuer med projektledare, 51 besvarade enkäter (av 54 tillfrågade projekt) och sju platsbesök hos projekt genomfördes. Utvärderingens samlade bedömning visar att ändamålsenligheten i projektverksamheten är på en hållbar nivå. Resultatet är en produkt av LAG-gruppens partnerskap, Leader-kansliet och hela projektverksamheten med dess projektledare, medarbetare och partners. De projekt som har avslutats har lyckats med att få fram 36 nya företag och ekonomiska föreningar. Det har tillkommit 100 nya arbetstillfällen, 86 nya tjänster & produkter och 23 arbetstillfällen har räddats. Utvärderingen bedömer att Leader-kansliets dokumentation motsvarar en förstklassig nivå.

Tidningen, som arbetsutskottet också fick ansvar för, skulle distribueras till alla hushåll och företag i området under slutet av 2006/början av 2007. Syftet med tidningen var att:

- på ett mer lättillgängligt sätt visa på de resultat som framkommit i utvärderingen samt sprida kunskap om vad Leader är till företag, finansiärer och allmänhet,
- ge allmänheten en ökad tilltro till de insatser som gjorts inom projekten och förhoppningsvis påvisa nyttan av att offentliga medel satsas på innovativa utvecklingsinsatser samt
- genom att visa på det som hänt, ge människor ny kraft och lust att fortsätta vara delaktiga i utvecklingen.

Arbetet påbörjades parallellt med utvärderingen i november och resulterade i en 20 sidors tidning, vilken trycktes i 25 000 ex. och distribuerades till hushåll och företag inom Leader-området under första veckan i mars 2007.

Ledamöter och verksamhetsledare samt projekt från Kärnan har deltagit i en rad möten med andra LAG under 2006:

- Carpe Mare anordnade ett seminarium kring boende på landsbygden 17 mars som representanter från Kärnan deltog i.
- +Forum i Kustlandet 9-10 maj.
- TänkNik var representerat på Almedalsveckan på Gotland då Årets Leader-projekt utsågs. TänkNik fick ett hedersomnämmande ”som i direkt samarbete mellan företagen i bygden och skolan intresserar eleverna, inte minst flickor, för teknik och uppfinningar på ett praktiskt och spännande sätt. Dessutom sker det i samarbete med en liknande verksamhet på Irland”.
- +Forum i Blekinge 4-5 oktober.
- De ordförandeträffar som har hållits under året.

LAG har noterat ett svalnat intresse från kommunledningarna då programmet lider mot sitt slut och några kommuner har haft ont om medfinansiering, vilket minskar möjligheterna till fler Leader-projekt i dessa kommuner.

Det har varit ett stort intresse från främst kommunerna i gamla Skaraborgs län kring vad Leader-metoden innebär i praktiken. Verksamhetsledaren har föreläst i bl.a. Varnhem, Falköping, Götene, Töreboda och Skara. På alla möten har det varit god uppslutning från både kommuner, föreningar, enskilda och företagare. Götene kommuns utvecklingsavdelning besökte Leader-kansliet i Vara en eftermiddag i september för att lära sig mer kring Leader.

Leader+ Kärnan i Västra Götaland har varit involverad i nationella diskussioner och informationsspridning kring Leaders arbetssätt och hur det kan tillämpas i Landsbygdsprogrammet 2007-2013. Kärnan i Västra Götaland har även varit representerat i det partnerskap inom Västra Götaland som arbetat med det nya landsbygdsprogrammet

4.4.4.2 Projektverksamheten

Antalet aktiva projekt har varit färre under 2006 jämfört med ett par tidigare år, men det innebär inte att den totala projektaktiviteten varit lägre. Under programperioden 2001-2006 har totalt 113 projekt beviljats.

Kansliet har en kontinuerlig kontakt med projekten genom lägesrapporter (som projekten skickar in i samband med varje rekvisition), projektbesök, telefon och e-postkontakt. I samband med detta sker en kontroll så att projekten gör det som är tänkt i enlighet med projektbeskrivningen och att målen nås. I vissa fall behöver projekten extra stöd för att komma ”på rätt spår” eller vid behov revidera projektplanen för att kunna nå målen.

Leader+ Kärnan i Västra Götaland är ålagd att följa den budget som fastställts från Glesbygdsverket samt att betala ut pengarna i en jämn takt över programperioden. Allt för många projekt skjuter kostnaderna framför sig, vilket innebär att utbetalningstakten blir försenad. Under slutet av 2005 informerades projekten om att Leader-kansliet i fortsättningen kommer att vara mycket restriktivt med att godkänna att de pengar som inte utnyttjats under 2005 (enligt beviljad budget) kommer att kunna flyttas över till 2006. Projekten uppmanades att revidera sina respektive budgetar för att Leader-kansliet skulle kunna göra en översyn. Under de två första LAG-mötena 2006 fattade LAG beslut om att skära ner flera projekt, och att frigöra dessa medel till nya beslut. Totalt fick åtta projekt minskade EU-anslag med drygt 700 000 kr.

Inför hösten uppmanades projekten att inkomma med redovisningar senast 30 september, för att Leader-kansliet skulle hinna redovisa upparbetade kostnader för 2006. Kärnan lyckades upparbeta nödvändiga kostnader och fick en extra tilldelning av EU-medel (808 000 kr) att fatta nya beslut för. Om detta inte hade lyckats hade Kärnan i stället blivit av med EU-medel, så osäkerheten var stor under hösten kring hur mycket utvecklingsmedel som fanns tillgängliga.

Exempel på projekt:

Projektet *Råmjölkförädling* är ett projekt med syfte att producera och lansera en god och hälsosam dessert; Kalvdans (som har en smak och doft av vanilj och mandel och avnjuts bäst ljummen med sylt). Kalvdans skall bli Skånes motsvarighet till ”spettekaka”.

Projektet avser förädla överskottet av råmjölk till nyttiga produkter samt trygga en fortsatt lokal tillverkning eftersom restauranger inte själva kan tillaga kalvdansen, då den görs på opastöriserad råmjölk. Projektet ligger också väl i linje med Leaders målsättning att öka förädlingsgraden av områdets råvaror. Nya högkvalitativa produkter framställs vilket stärker i detta fall Herrljunga som område och som i sin tur medverkar till att locka fler besökare. Från det att projektet startade har antalet gårdar som levererar ökat från tre till 19, vilket innebär råmjölksleverans från 1100 kor i närområdet. Målgruppen för hela projektet är mjölkbönder som vill diversifiera sin verksamhet, restauranger samt delikatess- och gårdsbutiker. Redan idag levereras kalvdansen till restauranger i Stockholm och Göteborg.

Nästa utmaning blir att påbörja en klinisk studie tillsammans med Sahlgrenska universitetssjukhus, där det forskas kring råmjölkens hälsobringande effekter. Redan idag används den inom livsmedel- och naturläkemedelsindustrin. T.ex. har vissa tandkrämsmärken bytt ut det skadliga ämnet Triklosan mot colostrum (råmjölk) som bakteriedödande ämne.

4.4.4.3 Horisontella mål

Vid alla projektbeslut vägs miljö-, jämställdhets-, integrations- och ungdomsaspekterna in och i ansökningarna framgår hur projektet påverkar dessa delar. Projekt som är positiva för miljö, jämställdhet, integration och ungdomar prioriteras. Dessa parametrar redovisas också i alla slutrapporter.

4.4.4.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Ungdomar involverade i projekt	Antal	100	3 880
Invandrare i projekt	Antal	50	235
Nya ekologiska produkter	Antal	20	7
Bevarade arbetstillfällen	Antal	50	23
Nya tjänster och produkter	Antal	75	83
Nya företag	Antal	20	33,5
Nya ekonomiska föreningar	Antal	40	3
Besökare och gästnätter	Ökning (från år 2000)	23 100	10 973

Kärnan i VG				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
28 800 225	25 145 487	17 222 679	103	60

Ackumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Marianne Andersson (Företagarna Vårgårda, privat sektor)
- Verksamhetsledare är Carin Alfredsson.

4.4.5 Smålandsgruppen

4.4.5.1 Hänt under året

Smålandsgruppen disponerar ca. 36 mkr i EG-medel under perioden 2001-2006. Detta efter att ytterligare medel har tillförts bl.a. i form av indexeringsmedel och valutajusteringsmedel. Styrelsen har hittills reserverat och tagit beslut om totalt 36,7 mkr i EG-medel varav 5,1 under 2006. Den svenska regeringen har även för år 2006 tagit beslut om 1,8 mkr som specialdestinerade medel för offentlig medfinansiering till Lederverksamheten.

I samband med utnämningen av Årets Leader i Sverige i Almedalen medverkade en representant från Smålandsgruppen som föreläsare vid ett seminarium. Smålandsgruppens verksamhetsledare medverkade också som föreläsare vid ett internationellt Leaderseminarium i Ungern och tre representanter från Smålandsgruppen deltog på en partnerskapskonferens anordnad av mål 3 hölls i Stockholm. Föreningen fanns vidare representerad i Boxholm när Landsbygdskommitténs slutbetänkande presenterades, vid Svenska Leadernätverkets träffar, vid +Forums sammankomst i Blekinge samt vid Emmabodakonferensen.

Gruppen hade informations- och inspirationsdag den 17 maj, under vilken ett urval projekt presenterades. Dagen inspirerade till fortsatt projektarbete för en modern och levande landsbygd. Dessutom deltog bl.a. Leadernätverket och Statens Jordbruksverk i en paneldebatt om framtiden. Smålandsgruppen och dess medlemskommuner har under året som gått också diskuterat framtida landsbygds politik och slutsatsen är att nuvarande samarbete mellan kommunerna kommer att upphöra efter 2008 och att nya konstellationer kommer att driva frågorna vidare.

4.4.5.2 Projektverksamheten

Smålandsgruppen har beslutat om totalt 154 projektstöd under hela programperioden, varav 34 under 2006. Den totala omslutningen för projektverksamheten, inberäknat privata medel, uppgår till 24 mkr under 2006. Rekvisitionstakten inom Smålandsgruppen är förhållandevis hög och andelen rekviderade EG-medel överstiger budgetbetinget. Vid årsskiftet var 61,6 procent av den ursprungliga EG-budgeten utbetalad.

Exempel på projekt:

Vi vill bli flera är Högsby kommuns projekt för att på olika sätt locka människor att bosätta sig där. Satsningen har stor betydelse för kommunens överlevnad. Vid ett informationsmöte om det intresse holländska familjer hade för att flytta till Öland, beslutades att en grupp med representanter från både näringsliv och kommun skulle delta på Emigrantmässan i Holland. Ett övergripande syfte är att göra en inventering över lämpliga rekryteringsvägar för ökad inflyttning, erfarenhetsutbyte med övriga kommuner, deltagande på emigrantmässan, kompetenshöjning av mottagarorganisationen samt upprätthållandet av löpande kontakter med närings- och föreningsliv. Målen är fler barn i bygdeskolorna, internationalisering av näringsliv och föreningsliv samt nya företag. Målgruppen är i första hand barnfamiljer, gärna med egna rörelser eftersom det ej går att erbjuda så många jobb i kommunen. Erfarenhetsutbyte kommer att ske med Borgholms kommun vad gäller krav på mottagarorganisation. I samband med det behöver webbplatsen samt annat informationsmaterial översättas till engelska.

Projektet *Upptäck Utvandarleden* vill göra Utvandarleden och Smålandsregionen känd för besökare genom att anordna olika evenemang och kampanjer. Leden är en vandringsled som går genom tre kommuner, Emmaboda, Lessebo och Tingsryd. Leden anknyter starkt till utvandarbygden och Vilhelm Moberg och binder naturligt samman de fem vandrарhemmen, Moshult, Ljuder, Långasjö, Korrö och Sjöviksgården i Södra Sandsjö. Detta medför en naturlig grund för samarbete. Genom att samverka i trepartnerskapet tillsammans med kommunerna och föreningar ska vandrарhemmen ta fram och erbjuda olika aktivitetspaket.

Syftet med projektet är att utveckla Utvandarleden genom att erbjuda andra aktiviteter än enbart vandring, t.ex. paddling, cykling, turridning, kulturaktiviteter och aktiviteter för handikappade. Långsiktigt kan projektet bidra till att öka attraktionskraften för området och på det viset skapa arbetstillfällen och nya företag. Projektet syftar också till ett ökat samarbete mellan olika aktörer vilket ger möjligheter till en mer slagkraftig marknadsföring. Genom samverkan ökar kraften till utveckling och genomförande av nya idéer.

Målen är att projektet skall medföra ett allmänturistiskt värde i den bygd där Utvandarleden passerar med ökat underlag för dagligvaruhandel/lanthandel. Öka de medverkande föreningarnas verksamhet, ge möjlighet till nya bisysslor, skapa förutsättningar för nya entreprenörer och öka antalet besökare samt bilda nätverk mellan kommunerna, ideella och privata aktörer och därmed göra leden känd för en bredare målgrupp.

4.4.5.3 Horisontella mål

Miljö nämns i Smålandsgruppens stadgar som ett övergripande mål och ska genomsyra all verksamhet. Miljö, jämställdhet och ungdomsinriktning bedöms i den checklista som finns till varje projekt fr.o.m. 2004. Jämställdhet och integration finns med bland projektens indikatorer vid ansökan om stöd.

4.4.5.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Genomförda projekt	Antal	300	78
Nya heltidsarbeten	Antal	75 (45 kv/30 män)	14 kv/29 män
Nya deltidsarbeten	Antal	75 (50 kv/25 män)	21 kv/19 män
Nya nätverk	Antal	300	267
Deltagare i utbildningsinsatser	Antal	800 (450 kv/350 män)	2 285 kv/2 594 män
Projekt med inriktning på bevarande och utvecklande av natur- och kulturarv	Antal	15	96
Projekt med jämställdhetsprofil	Antal	8	57
Projekt med integrationsprofil	Antal	5	47

Smålandsgruppen				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
37 207 467	33 682 590	21 576 870	103	58

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller inte kraven.
- LAG-ordförande är Klas Håkansson
- Verksamhetsledare är Kicki Svensson.

4.4.6 Astrid Lindgrens hembygd

4.4.6.1 Hänt under året

Positivt under 2006 är att inflödet av nya idéer och ansökningar varit fortsatt gott vilket tyder på engagemang och initiativrikedom i området. Under året har gruppen ytterligare stärkt arbetet med att främja ungdomspolitiskt utvecklingsarbete genom konferenser och nätverksträffar som en uppföljning av LUPP (Ungdomsstyrelsens enkätverktyg för att lokalt följa upp hur ungdomspolitiken fungera i praktiken). Det LAG-drivna projektet *Ungt skapande* har varit framgångsrikt i sin strävan att främja kultur som intresserar unga och har under året ytterligare profilerat filosofin att kultur är ett viktigt verktyg för att stimulera entreprenörskap.

4.4.6.2 Projektverksamheten

Ett projekt i området är *Animationsutveckling*. Bakgrunden till projektet är den animationstradition som funnits i Eksjö kommun sedan 20 år tillbaka. Kommunen har gjort en unik satsning och brutit ny mark inom ett område där det tidigare saknats erfarenhet och har idag utbildning på gymnasie- och högskolenivå. Det saknades emellertid en samlingspunkt för utveckling och möten samt en strategisk marknadsföring av animationen. Därför ville kommunen etablera en animationsstudio för att ta tillvara den erfarenhet och utrustning som fanns inom kommunen samtidigt som man skulle bidra till att bygga upp en bransch.

Tillsammans med redan etablerade Creative Minds ville kommunen utveckla den animationstraditionen. Tack vare ett samarbete mellan föreningarna Eksjö Animation och Creative Minds skulle fler personer vara engagerade och nya företag skulle kunna startas. Idéer som tidigare inte varit genomförbara nu kunna realiseras, t.ex. gemensam marknadsföring, samarbeten i form av kunskapsutbyten och gemensamma produktionsatsningar. Målgruppen för projektet var studenter, kreativa ungdomar, företag, skolor, pedagoger, produktionsbolag, TV-stationer och kommuner. Målen för projektet är att skapa en mötesplats för samverkan och utveckling av Eksjö's samlade resurser inom animation genom att etablera en studio för animerad film, skapa nya, unga företag inom branschen, genomföra ett animerat ungdomsprojekt i kommunerna inom Astrid Lindgrens hembygd, arrangera kurser i animation samt marknadsföra animationen.

Satsningen kombinerar på ett mycket intressant sätt viktiga ingredienser och målsättningar i Leaderplanen som att främja ny kultur, väcka intresse hos unga i regionen för ny typ av utbildningar samt ökad företagsamhet inom tjänstesektorn.

4.4.6.3 Horisontella mål

Gruppens leadercheckar till unga som vill utveckla affärsidéer är delprojekt som har sysselsättningsmål. Inom miljö, integration och jämställdhet har gruppen inga kvantitativa mål. När det gäller ungdomar är en obligatorisk indikator för alla projekt a) antal delaktiga i projektet och b) antal som har direkt nytta av projektet.

4.4.6.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Nya arbetstillfällen: - totalt - kvinnor - män - inom privat tjänstesektor (PTS) - inom kunskapsintensiv industrisektor (KIS)	Antal	Totalt: 75 Kvinnor: 45 Män:30 PTS: 20 KIS: 20	0,3
Nya samarbetskonst./nätverk	Antal	80	27
Deltagare i utbildningsinsatser: - totalt - unga - kvinnor - män	Antal	Totalt: 1050 varav Unga: 550 Kvinnor: 575 Män: 475	954 695 116 143
Bidrag till att ungdomar uppfattar sig delaktiga i Samhällsutvecklingen	Antal	Direkt delaktiga: 1000 Direkt nytta av projekten: +3000 Totalt: 4000	19 394 13 902 33 296
Entreprenörskap, företagsamhet, förnyelse i arbetslivet, integration och mångfald	Antal projekt	45	2
Projekt med tydligt inslag av omvärldskontakter - över kommungränsen - i Sverige - internationellt	Antal Anges om/vilket slag av omvärldskontakter	60 varav 20 internationella	2 1
Förändring av antal invånare (inflyttning)	Antal	Totalt: -428 Se sep uppställning i PK. 15-64 år närmare riket	5
Bidrag till positiv attitydförändring att leva och verka i området	Procentökning	+ 20 %	Uppföljning görs senare under och efter programperioden

Kommentarer över utfallet: LAG håller just nu på med ett utvärderingsarbete som framöver ska resultera i bl.a. analys av utfall.

Astrid Lindgrens hembygd				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
27 245 970	22 885 011	14 468 904	85	53

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Göran Ehn.
- Verksamhetsledare är Jacob Käll.

4.4.7 Leader+ Sjuhärad

LAG har under året haft sex och arbetsutskottet sju protokollförda sammanträden. Varje LAG-sammanträde har under 2006 inletts med en lärande stund, under vilken olika projekt presenterat sin verksamhet. I samband med LAG och arbetsutskottets sammanträden har presidiet fattat beslut om s.k. Leadercheckar. Förutom de protokollförda sammanträdena har de olika sektorerna haft separata möten under året. Enskilda LAG-ledamöter har vidare i egenskap av kontaktperson deltagit i möten och uppföljningar av olika projekt samt i konferenser anordnade bl.a. av Svenska Leadernätverket, Länsstyrelsen och vårt insatsområde 2-projekt "Samverkan så in i Norden".

Ungdomsgruppen, som har en representant i LAG, har under året haft fyra möten då den fungerat som referensgrupp till LAG när det gäller ansökningar som berör ungdomar. Gruppen har också tagit beslut om inkomna ungdomscheckar. Representanter från ungdomsgruppen deltog vid ung-eventet i Älvkarleby 6-8 oktober.

För att följa och utveckla Leaderarbetet har såväl personal som LAG-ledamöter deltagit i konferenser och utbildningar inom olika ämnesområden. Bl.a. har +Forum besökts, en ledamot från LAG har suttit med i styrgruppen för Svenska Leadernätverket och ordföranden har deltagit i de nationella ordförandekonferenserna. Under året har sex träffar för projektledare i pågående projekt genomförts, vilket har gett projektledarna möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra och uppdatera varandra om vad som är på gång inom Leader+. Varje projekt följs upp med ett besök en gång per år, under vilket verksamheten i projektet jämförs med projektplan, tidplan och budget. Även indikatorerna går igenom och ev. förslag till ändringar diskuteras.

Vid fyra tillfällen har kommunernas kontaktpersoner för Leader+ kallats till information och erfarenhetsutbyte. Vid dessa möten har ofta något projekt besökts eller bjudits in för att sprida kunskap om den lokala verksamheten.

Den 17 maj genomfördes en tredje projektresa för finansärer, LAG, projektledare m.fl. Syftet med resan var att visa effekten av Leaderarbetet samt att skapa en mötesplats och tillfälle till erfarenhetsutbyte mellan de olika parter som arbetar med Leader+.

Behovet av information har under året varit lika stort som tidigare. Det handlar om både grupper och enskilda som vill veta mer om möjligheterna att driva egna projekt med stöd av Leader+. Men det handlar också om information om verksamheten och de resultat som uppnåtts. Nytt för 2006 är den informationskampanj som under hösten genomförts i hela Sverige, för att stimulera nya grupper att bilda Leaderområden i nästkommande programperiod där Leader+ Sjuhärad har deltagit vid några tillfällen.

4.4.7.1 Projektverksamheten

Under året har 10 av 19 projektansökningar bifallits. Av 15 ansökningar om kulturcheck har 10 bifallits, av 17 ansökningar om företagscheck har 14 bifallits, av 19 ansökningar om ungdomscheck har 15 bifallits. Av 10 ansökningar om stimulanscheck har 8 bifallits. I samband med att ett projekt bifallits av LAG får projektledaren och den ekonomiskt ansvarige utbildning i bl.a. vilka regler som gäller för projektet och hur man rekviderar medel.

Det är snarare regel än undantag att projekten behöver förlängning för att hinna med planerade aktiviteter, vilket skapar problem i relation till n+2-regeln. Under året har gruppen ställt krav på att alla projekt skall göra en rekvisition i september månad för att inte EU-stöd ska gå förlorat.

Exempel på projekt:

Projektkatalogens syfte är att ge ut en katalog över samtliga projekt som bedrivits inom Leader+ Sjuhärad, från starten 2001 till avslutning 2008. Meningen är att dokumentera den projektverksamhet som bedrivits samt sprida kunskap om arbetssätt och visa modeller för lokalt

utvecklingsarbete. Katalogen är tänkt att användas både som en form av utvärdering och som ett informationsmaterial till projektsökare i en eventuell fortsättning av Leader.

PUSS (Projekt UngdomsSatsning Sjuhärad) är ett annat exempel på ett projekt inom LAG. Året började med succén på Landsbygdsriksdagen där mötesplatsen ”Ungt Forum” var synligt, attraktivt och levande. I maj arrangerade PUSS, i samarbete med Forum, skate-lördagen i Ulricehamn. Tanken var att synliggöra skaten och det stora engagemanget kring skateåkandet i Sjuhärad. Det var bra uppslutning och de som var där var mycket nöjda med dagen. Sommarens höjdpunkt var Sjuhäradsfestivalen, som var en kulturfestival med tre scener, två tält och en vargrop. PUSS ansvarade för en scen. Parallellt med detta har projektet också arbetat med ungdomscheckar, Din Framtidkurser och stöttning av idéer m.m.

4.4.7.2 Horisontella mål

De horisontella målen ingår i de egna planspecifika indikatorerna.

4.4.7.3 Planspecifika indikatorer

Aktivitet/konkretisering av åtgärd	Indikator	Mättenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Företagande	Projekt	Antal	80	-
	Nya företag	Antal	50	12
	Nya jobb	Antal	50	18,5
	Nya produkter	Antal	5	84
	Omsättning	Mkr	+10Mkr	6 381 000 kr
Nätverk	Deltagare	Antal	Totalt 160 Därav 80 kv/80 män	1 370 111 kv/168 män/1091 ospec.
Kultur	Projekt	Antal	300 ⁷	8
	Deltagare	Antal	4500	496
	Därav deltagande ungdomar	Antal	1600	90
Natur	Projekt	Antal	10	9
Miljö	Projekt	Antal	15	14
	Gröna jobb	Antal	5	9
Integration	Projekt	Antal	5	13
	Invandrare involverade i projekt	Antal	25	132
IT	Projekt	Antal	10	33
Ny utbildning	Projekt	Antal	15	87
	Deltagare	Antal	2000	4 071

⁷ Huvuddelen avser små projekt, som regel byalagsbaserade eller liknande.

Leader+ Sjuhärad				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
33 842 250	30 110 733	20 095 866	99	59

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Janåke Sjöquist.
- Verksamhetsledare är Annika Andersson.

4.4.8 Våg 21

4.4.8.1 Hänt under året

Kännedom om Våg 21:s verksamhet har nått ut till många i området och de projekt som tillstyrkts, genomförts eller påbörjats visar att det finns en god utvecklingspotential i området. Mobilisering har skett via direkta besök hos utvecklingsgrupper och enskilda, samt via nyhetsbrev och kansli. Våg 21 har marknadsförts genom hemsidan www.vag21.d.se, genom artiklar i våra lokaltidningar, via nyhetsbrevet Vågat, via nätverket för Leader+, genom våra projekt samt genom mobiliseringsinsatser m.m.

I november 2005 bildade fullmäktige för Våg 21 en framtidsgrupp med representanter för fullmäktige samt ordförande för styrelsen och verksamhetschefen som adjungerade. ERFA-gruppen har under året träffats nio gånger, bl.a. med representanter från våra huvudmän, regionala företrädare samt nya huvudmän. Utifrån ERFA-gruppens arbete har tre Leaderområden vuxit fram, ”Gränslandet”, ”Inlandet” samt ”Kustlinjen”. Tre informationsmöten utifrån trepartnerskapet genomfördes i respektive område.

4.4.8.2 Projektverksamheten

21 projekt beviljades av Statens Jordbruksverk under året.

Exempel på projekt:

Projekt *Småbåtshamn i Vingåker:s* huvudidé är att få Vingåkersborna aktiva och samlas kring tätortens möjligheter till uteupplevelser i natur och vattenmiljöer. Härtill är avsikten att genom kanotuthyrning från småbåtshamnen och från en servering utveckla det rörliga turist- och friluftslivet. I dag finns det inga sådana strukturerade och organiserade aktiviteter i Vingåker. Själva driften av småbåtshamnen och serveringen ligger utanför projektet. Kommunens centralort Vingåker, med ca. 4 000 invånare, är den del av kommunen där utflyttningen varit störst sedan 1960-talet. För att förhindra en fortsatt tillbakagång har det skapats en paraplyorganisation i kommunen, som består av olika organisationer såsom hembygdsföreningen, köpmännen, fastighetsägare, industrirepresentanter, studieorganisationer och Vingåkers kommun.

Projektet inriktas på tre områden 1) ökad tillgänglighet för avkoppling, 2) tillvaratagande av möjligheterna att utnyttja Vingåkersåns och omgivande vattendrags förutsättningar, 3) ökning av turist- och fritidsutbudet i Vingåker genom att iordningställa en småbåtshamn samt en servering. Projektet är genomfört och har fått en stor betydelse för Vingåkersborna.

Ett annat projekt inom Våg 21:s område är Folkparken i Malmköping (L12-117). Malmköping är ett samhälle med cirka 3 000 invånare och omkring 25 olika föreningar med mycket begränsat antal lokaler för sammankomster, fester, större möten, danser m.m. En enkätundersökning som gjordes i föreningarna visade att de ville rusta upp Folkets Park så att den kunde svara mot föreningarnas behov av lokal.

Syftet med projektet är dels att rusta och försöka återskapa Folkets Park i Malmköping som lades ner på 1960-talet, dels att kunna tillgodose samtliga föreningars behov och önskemål om en större lokal. Målet är att kunna visa upp ett återskapat och uppsnyggt Folkets Park samt tillgodose behovet av en större lokal. Parken blir en samlingsplats några timmar per vecka under årets mörkaste hälft för spel, fika och gemenskap. Projektet hoppas engagera minst 30 ungdomar.

4.4.8.3 Horisontella mål

De horisontella målen mäts genom de program- och planspecifika indikatorerna.

4.4.8.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Attitydförändring	Antal deltagande varav antal % gått från värde 2 till värde 4	300 60	1 701 (enligt ÅR 2005)
Nya startade företag	Antal totalt Varav startade av kvinnor	20 10	7 4
Startade lokala lärcentra	Antal	7	0
Nya servicelösningar	Antal	8	5
Engagerade ungdomar	Antal	150	3 047
Integrationsprojekt	Antal	20	5
Jämställdhetsprojekt	Antal	5	3
Ekologiskt byggande	Antal	10	10
Nätverk	Antal aktivt deltagande individer tot., varav från offentliga organisationer, Företag Privata organisationer	300 30 70 200	1 118 357 235 526

Våg 21				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
30 535 137	29 897 190	18 015 687	100	59

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller inte kraven.
- LAG-ordförande är Jan Larsson.
- Verksamhetschef är Karina Veinhede.

4.4.9 Intryck Hälsingland

4.4.9.1 Hänt under året

Intryck Hälsingland kan se att ju närmare avslutet kommer, desto omöjligare blir likviditetssituationen, främst beroende på den finansieringsmodell gruppen har, vilken delvis utformats efter rekommendationer från Glesbygdverket. Den omöjliga likviditetssituationen beror dock också på att våra två huvudfinansiärer inte uppfyllt sina åtaganden. Landstinget har för andra året i rad dragit ned anslaget. Där är dock ändå målet att kunna kompensera detta genom en utbetalning under 2008, ett mål som gruppen dock inte helt vågar förlita sig på. Länsstyrelsen har för närvarande en ”skuld” om 1,9 miljoner kronor till Intryck Hälsingland, medel som till största delen är regeringens till Leader öronmärkta medel. Flera fakturor har skickats men något svar har ännu inte erhållits.

Bristen på information från de centrala verken om villkor, krav och möjligheter under avslutnings- och nedmonteringsperioden för Leader+uppdraget har avsevärt försvårat arbetet. Situationen har ytterligare förvärrats av att det inte gått att få korrekta och tillförlitliga underlag ifråga om utökad ram genom indexreglering, valutauppräknings, n+2 och återföring.

Det hade också behövts någon samlande kraft som kunde förmedla erfarenheter och tips mellan Leaderområdena inför nedmonteringen vad gäller både ekonomi och administration och framför allt avseende LAG:s arbete och kansliets bemanning. Därtill har bekymren varit stora över att ingen nationell plan eller rekommendation tagits fram för att till nästa omgång rädda över den erfarenhet som gjorts inom Leader+-uppdraget. Detta hade varit värdefullt trots att nya Leader får delvis nya förutsättningar.

4.4.9.2 Projektverksamheten

Exempel på projekt:

Ett projekt är *Rådgivning Hälsingegårdar antikvarisk/affärsmässig* som under tre år har utarbetat en metod för affärsmässig utveckling i bebodda miljöer med stort kulturhistoriskt värde, i det här fallet de s.k. Hälsingegårdarna. Projektet arbetar genom att lyfta fram de människor som bebodde gårdarna och deras behov av att hitta nya inkomstkällor som finansierar bevarandet av kulturarvet. Det nyskapande med arbetssättet är att den rådgivning som erbjuds, vid gemensamma besök av en affärsrådgivare och en antikvarie samt vid nätverksträffar, samtidigt lyfter fram både de antikvariska och de affärsmässiga aspekterna av utvecklingen på gårdarna. Därigenom undviks att gårdsägarna får motstridiga råd av olika konsulter vid olika tillfällen samt förebygger att exempelvis en renovering för att tillgodose turisternas önskemål leder till att det kulturhistoriska värdet som verksamheten vilar på spolieras.

Inom projektet har hittills cirka 30 gårdar tagit fram affärsplaner för framtida utveckling, i många fall byggda på en kombination av flera affärsverksamheter såsom boende, visningar, konferenser, utbildningar, försäljning, jord- och skogsbruk och lokalproducerad mat. Antalet gårdar som erbjuder ”Bo på Hälsingegård” har under projekttiden ökat från fem till tolv, och fler väntas tillkomma. Sysselsättningen i de ingående gårdarnas affärsverksamheter beräknas motsvara cirka 10 årsarbetstillfällen och många har planer på utökad verksamhet. Erfarenheterna kan användas för alla typer av affärsutveckling i miljöer där kulturhistoriskt bevarandevärde ställs mot ekonomiska realiteter, varför projektets goda resultat är direkt överförbara till andra områden i Europa med viss anpassning efter nationella förhållanden.

4.4.9.3 Horisontella mål

Projektet ska redovisa beräknad framtida sysselsättning. Här förs en kontinuerlig diskussion med projektet om övergången från projekt till ej bidragsgrundad verksamhet. Vidare ska projektet i sin ansökan redovisa miljöaspekterna. Om inte annat ska projektet visa att de har beaktat och övervägt miljöfrågorna, även om det inte direkt arbetar med verksamhet som är lätt att inrymma i konkreta miljömål. Även kansliet försöker följa vad som händer inom

miljöforskningen (även den mera medicinska) och anpassar sig till rekommendationer och anvisningar.

Projekten ska redovisa jämställdhetssynpunkter. Under 2006 har ett projekt fått bidrag för handikappanpassning och två projekt har fått medel för utveckling av kvinnliga nätverk av olika slag.

Egentligen behövs en definition av vad som menas med ”integration”. Normalt brukar detta avse att personer av utländsk härkomst ska glida in i det svenska samhället. Detta är inte så lätt att uppfylla, eftersom det är få personer med icke-svensk bakgrund inom Intryck Hälsinglands område (och tätorterna inte ingår i detta). Däremot finns det en del integrationsprocesser i vissa projekt – fast det kan ibland gälla att få inflyttade svenskar och barnfödda i samma område att enas kring någon fråga.

LAG Intryck Hälsingland arbetar med att försöka få flera ungdomar in i Leader-verksamheten. Sedan 2003 har det funnits mellan fyra och fem ungdomsrepresentanter under 25 år och dessa har tidigare också själva genomfört projektet ”Ungdomscheckar”. Dock är det svårt för dem att delta i någon större utsträckning.

4.4.9.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Utbildningstimmar i projekten	Antal	30 000	9 752 (siffran är från Årsrapport 2005)
Nya företagsbildningar inom den sociala ekonomin	Antal	10	8
Nya produkter och tjänster med Hälsingeprofil	Antal	15	128
Projekt som uppnår sina projektspecifika mål	Antal	40	32
Nya arbetstillfällen	Antal	60 kv/60 män	7,5 kv/12 män
Folkmängd	Antal	61 827	-

Intryck Hälsingland				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
34 631 919	30 858 570	21 748 005	109	63

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Bertil Eriksson.
- Verksamhetsledare är Lena Bergils.

4.4.10 Kustlandet

4.4.10.1 Hänt under året

Verksamhetsåret 2006 har kännetecknats av att många projekt har blivit färdiga och slutrapporterats, andra är i full gång, men börjar närma sig slutet. Nya projektansökningar har mött stramare tidsramar och mer komplicerade finansieringskrav i takt med att tillgängliga medel blivit nästan uppbokade. Kustlandets övergripande centrala medfinansiering har dessutom reviderats i flera omgångar. Frågor gällande nästa programperiod och ett eventuellt nytt Kustland har aktualiserats. Sammantaget har därför årets karaktär skilt sig väsentligt från tidigare år. Som komplement till Kustlandets övergripande utvecklingsplan fastställde LAG följande riktlinjer för verksamheten under 2006:

- Sträva efter att nyttja 100% av budget
- Prioritera projekt med förmåga att klara tidplaner och budget
- Projekt med miljöinriktning har högsta prioritet
- Projekt med inriktning näringsliv och kvinnor prioriteras också
- Slutföra transnationellt arbete med en eller två andra liknande program
- Utveckla former för det nytänkande arbetssätt som Leadermodellen står för så att arbetssättet fortlever efter 2007.

Kustlandets styrelse, LAG, har under året haft sex styrelsemöten. Platsen för mötena har roterat mellan de medverkande kommunerna och som regel har något lokalt projekt presenterats i anslutning till varje möte.

Informationsinsatser har skett via webbplatsen www.kustlandet.com samt via enskilda projekts webbplatser. Kustlandet har givit ut två nyhetsbrev under 2006 samt publicerat pressreleaser vid projektbeslut och övriga nyhetstillfällen. Vidare har Kustlandet deltagit vid ett flertal olika informationsmöten och presenterat Kustlandet i olika föreningsammanshang och hos lokala utvecklingsgrupper samt informerat huvudfinansiärerna om verksamheten. Likaså har Kustlandet deltagit i för Leader+ gemensamma ordförande-, verksamhetsledare- och ekonomträffar samt i Leadernätverkets arbetsutskott. Som en följd av 2005 års satsning på mobilisering i Kustlandets södra halva är det många projekt som pågår i denna del.

Det lyckade arbetet med utvecklingscheckar (projektet STUV3) fortsätter. Beslutsproceduren är förenklad för att projekten snabbt ska kunna komma igång. Stödbeloppet ligger normalt mellan 15 och 20 tusen kronor och kan sökas av föreningar, företag, grupper eller enskilda personer. En speciell form av check kallad Spinnaker är avsedd för ungdomar. Under året har 37 nya utvecklingscheckar beviljats.

Med ett år kvar av programperioden har endast 2/3 av tillgängliga medel utbetalats. Det innebär, i likhet med tidigare år, att det går trögt för projekten att redovisa sina kostnader. Ibland beror detta på att projektet har drabbats av förseningar, ibland på att man inte redovisar sina kostnader. Arbetet med att hjälpa till och driva på i denna process tar mycket av kontorets tid och hotar att bli än mer arbetskrävande.

Under merparten av 2006 var det känt att Leaderområdenas EU-medel kunde komma att utökas tack vare en positiv utveckling av den svenska kronkursen gentemot euron.

Valutajusteringsmedlen skulle dock vara reserverade för Leaderområden som kunde påvisa att man kunde tillgodogöra sig dem. Enligt LAG:s instruktioner har Kustlandet arbetat hårt för att bli ett av dessa områden. Parallellt har även projektansökningar uppmuntrats för att snabbt kunna komma igång och omsätta de nya medlen. Vid årets utgång hade Kustlandet lyckats uppfylla kraven men ännu inte fått några officiella besked. Medeltillskottet för ytterligare

landsbygdsutveckling är glädjande men pengarna behöver i vanlig ordning svensk offentlig medfinansiering i motsvarande grad. Någon sådan kommer ej att utgå från centralt håll, därför behöver Leaderområdena ordna denna själva.

I slutet av året kom också ett negativt besked. Kustlandet har budgeterat med en årlig medfinansiering från svenska staten, via Nutek, på 1,4 miljoner. Denna medfinansiering kommer inte att betalas ut för 2007. Sammantaget innebär det troliga tillskottet av EU-medel och förlusten av statlig medfinansiering inget omedelbart hot mot Kustlandets ekonomi och externa projekt kommer troligtvis inte att påverkas. Däremot är det inte otänkbart att det framöver kan behövas vissa neddragningar i Kustlandets egna LAG-drivna projekt och/eller i administrationen.

4.4.10.2 Projektverksamheten

Sedan Kustlandets start i juli 2001 och fram till den sista december 2006 har 208 projekt beviljats medel, varav 85 större projekt och 164 utvecklingscheckar (STUV och Spinnaker). Kustlandet har sedan år 2001 fått in 463 diarieförda projektförfrågningar, varav 72 under 2006. Under 2006 har 19 projektbeslut fattats, varav merparten har inriktningen miljö och näringsliv.

Exempel på projekt:

Östersjöns allmänna miljötillstånd påverkar i betydande omfattning fiskfaunans livsvillkor och ett brett spektrum av åtgärder behöver sättas in internationellt, nationellt, regionalt och lokalt. Det har under senare år kommit förslag som betonat behovet att stärka det lokala inflytandet i kustfiskets förvaltning. Även regeringen har pekat på behovet av nya förvaltningsformer. Projektet *Lokal förvaltning av fiskeresurserna och fisket längs kusten* har kommit till mot bakgrund av detta.

Ansvar för förvaltning av vattnet längs kusten och skärgårdarna är starkt kopplat till äganderätten men idag har ägaren av vattnet, sakägaren, mycket begränsade möjligheter att vårda och förvalta de fiskeresurser man inte längre har full rådighet över. Små möjligheter till intäkter från fiskevattnet begränsar både förutsättningarna att utveckla och finansiera nödvändig fiskevård samt bedriva verksamhet inriktade mot fisketurism. Målsättningen med projektet är att beskriva hur en praktisk vård och förvaltning kan byggas upp, organiseras och genomföras på enskilt vatten för att stärka fiskeresurserna i den region Kustlandet omfattar. Att kustens och skärgårdens natur- och kulturgivna värden ska komma alla till godo på ett varaktigt sätt är också grundfilosofin i Kustlandets utvecklingsplan.

En teoretisk beskrivning skall göras för hur förvaltning och marknadsföring av det kustfiskeområde, som regionen Kustlandet utgör, kan baseras på en samverkan mellan lokala förvaltningsområden, s.k. fiskeskötselområde. Genom att samarbeta med Fiskeriverkets Kustlaboratorium kan projektet både få en vetenskaplig stadga och ett stöd för det aktiva fiskevårdsarbetet. Ett viktigt mål är att resultaten publiceras och information om arbetet, erfarenheter och resultat sprids till sakägare och intressenter, skärgårdsbefolkning, intresseorganisationer, myndigheter och politiker.

Utgångspunkten för projektet är att minst tre av huvudintressena, vattenägare, sportfiskare och yrkesfiskare, skall vara representerade i ledningen för varje lokalt fiskeskötselområde och den regionala delen av Kustlandets projekt.

Kuddby är ett annat projekt som under 2006 erhöll medel. Trots svårigheten för en mindre klubb lyckades Kuddby IF hitta tekniska lösningar, ekonomisk hjälp och lokalt stöd för projektet. Med stor entusiasm och enorma ideella insatser har en begagnad bilhall hittats, flyttats, rests och inretts med konstgräs och på detta sätt har klubben fått faciliteter för den våta och mörka tiden av året. Kallhallen kommer att öka Kuddbyområdets attraktivitet som plats att bo och verka på, stärka det lokala förenings- och näringslivet samt berika landsbygdens utbud på

aktiviteter. Kustlandet har tillsammans med flera andra medfinansierare stött projektet, men klubben själv har även bekostat stora delar av projektet.

4.4.10.3 Horisontella mål

Antalet nya/bevarade arbetstillfällen stiger undan för undan som projekt slutrapporteras. Prioriteringen av näringslivsprojekt har haft viss effekt men att nå de 140 arbetstillfällen gruppen har som mål anses av gruppen som ytterst osannolikt

Flera stora och ambitiösa miljöprojekt har beviljats på senare tid. Effekterna av dessa på miljön bedöms bli goda men i många fall kommer det att ta tid. Problemet är att det ofta saknas bra metoder för att tydligt mäta nyttan redan vid ett projekts slut.

Medverkan i ungdomsprojekten är hög, vilket får ses som ett gott tecken men i likhet med den horisontella indikatorn miljö är det inte något särskilt tydligt mått på nyttan för landsbygden.

I styrelsens övergripande riktlinjer prioriteras fortfarande jämställdhet men projektansökningar på huvudsakligen detta tema saknas. Kustlandets styrelse har vid flera tillfällen diskuterat vad som skulle kunna göras åt saken men utan att finna något renodlat jämställdhetsprojekt. I stället har frågan när så varit möjligt integrerats med andra behov, t.ex. i projekt gällande nätverk mellan pedagoger på landsbygdsskolor eller i olika näringslivsprojekt med inriktning på turism.

4.4.10.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Nya produkter och tjänster	Antal produkter	20	80
Nätverk	Antal projekt	10	90
	Antal nätverk	75	
	Antal aktivt deltagande företag-/myndigheter/föreningar	30	
Bevarande och utvecklande av natur- och kulturreсурser	Antal projekt	50	32
Tillgänglighet	Antal projekt	10	35
	Nya marknadsföringslösningar	5	
	Nya transportlösningar	3	
Ungdomsinsatser	Antal deltagande individer	1 000	1 329
Samverkan	Antal projekt	40	79
	varav: lokalt	25	
	nationellt	10	
	internationellt	5	
Nya servicelösningar	Antal	10	8

Kommentar över utfallet: Kustlandets planspecifika indikator för nätverk med måttenheterna antal projekt, antal nätverk och antal aktivt deltagande företag/föreningar/myndigheter, finns det idag endast uppföljning för antal nätverk .

Kustlandet				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006	programmet (procent)
27 205 677	25 125 903	16 371 045	104	60

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Bengt Almkvist (Östergötlands skärgårdsförening, ideell sektor)
- Verksamhetsledare var Anna Tjärvar fram till 31 mars, därefter har Ingmarie Wrangefors fungerat som verksamhetsledare.

4.4.11 Leader+ Nedre Dalälven

4.4.11.1 Hänt under året

Under år 2006 har LAG för Leader+ Nedre Dalälven haft fyra beslutsmöten. Inför varje möte har LAG-gruppens verkställande utskott sammanträtt. Det verkställande utskottet har också genomfört ett längre planeringsmöte tillsammans med kansliet.

Under 2006 har verksamheten inom Leader+ Nedre Dalälven omfattat följande huvudområden:

- Uppföljning och utvärdering av pågående och avslutade projekt.
- Informationsinsatser avseende erfarenheter från Leaderarbetet i Nedre Dalälvsområdet.
- Betydande insatser för att stödja pågående projekt.
- Fortsatt satsning på ungdomsverksamheten.
- Fortsatt engagemang i våra internationella projekt.
- Igångsättande av ett fåtal nya lokala projekt.

Kostnaderna för kansliets och LAG-gruppens arbete uppgick för år 2006 till knappt 2,2 milj. kr, varav knappt en sjättedel utgjordes av insatser för mobilisering och kompetensutveckling. Rutiner har tidigare utarbetats för att hålla Leaders kontaktpersoner i kommunerna informerade om aktuella ärenden. Dessa rutiner har följts även under 2006. Kontaktpersonerna får också del av LAG-gruppens beslut om projekt som berör aktuell kommun, samtidigt med att den sökande projektgruppen underrättas om beslutet.

Personalen vid kansliet har i samband med nätverksupprättande av ansökningar till LAG-gruppen haft ett stort antal träffar med sökande. Sålunda sker mer ingående kontakter mellan kansliet och sökanden i en majoritet av de ansökningsärenden som behandlas av LAG-gruppen.

Statens Jordbruksverk gjorde ett tillsynsbesök vid kansliet för Leader+ Nedre Dalälven under 2006 och hade ingenting att anmärka på kansliets handläggning av projektstöd.

Under 2002 inledde gruppen en målmedveten satsning för att informera ungdomar om möjligheter att få stöd från Leader+ för att förverkliga sina idéer. Arbetet har under år 2006 fortsatt i följande former:

1) *Ungdomshandläggare:* En ungdomshandläggare och tillika LAG-ledamot, som tidigare själv varit ungdomsrepresentant i LAG, har under året arbetat inom kansliet med stöd och vägledning till ungdomsgrupper som vill göra egna Leaderprojekt. Handläggaren hanterar också ansökningar om ungdomscheckar. Ungdomshandläggarens insatser har visat sig vara ett mycket värdefullt komplement till det arbete som utförs av övrig personal vid kansliet. Vid utgången av år 2006 hade LAG beviljat stöd till sammanlagt 18 ungdomsprojekt (samt därutöver 40 ungdomscheckar). Ungdomsprojekten utgjorde vid årets slut cirka en sjättedel av det totala antalet beviljade projekt inom Leader+ Nedre Dalälven.

2) *Ungdomscheckar:* En ungdomscheck är en form av miniprojekt för ungdomar med förenklat förfarande för ansökan och utbetalning. Motprestationen utgörs av ungdomarnas eget arbete. Ungdomscheckarna administreras gentemot Jordbruksverket som ett ramprojekt, som ägs direkt av LAG. Under år 2006 har 6 ansökningar kommit in till kansliet, varav 3 st. beviljats med ett sammanlagt stödbelopp på 40 000 kr. Vid utgången av året hade totalt 40 st. ungdomscheckar bifallits och det sammantagna leaderstödet till dessa uppgick till 744 490 kr.

3) *Information speciellt riktade till ungdomar:* På ungdomshemsidan www.leader-nedredalven.org/ungdom finns liksom tidigare informationsmaterial, ansökningsblankett och villkor för ungdomscheckar.

4) *Nätverkssamarbete med andra Leaderområden:* Ett nationellt ungdomsnätverk för alla Leaderområden i Sverige med namnet *Leader+ Ungdomsnätverk* bildades vid +Forum i Järvsö den 25-26 mars 2004 och har utvecklats till "U-LAND – Ung på landsbygden". Hösten 2006 ägde ett stort event rum i Nedre Dalälven i U-LAND:s regi, på vilket ett tiotal unga från Nedre Dalälven deltog. U-LAND samarbetar även med Folkhälsoinstitutet och flera Leader-områden i Europa. Ungdomshandläggaren från Nedre Dalälven sitter med i styrgruppen för projektet. Ungdomarna har även spelat en aktiv roll i det internationella projektet Hand i Hand över Havet.

5) *Turbopaketet:* Projektet *Turbopaketet* startade under år 2004 för att ge extra kraft åt ungdomsverksamheten i Nedre Dalälvsområdet. Projektet syftar bland annat till att stärka kontakterna mellan ungdomar, i första hand de som deltar eller har deltagit i något av våra Leaderprojekt, att stödja bildandet av ett ungdomsnätverk inom Nedre Dalälvsområdet samt att utarbeta strategier för uthållig verksamhet, även efter den nuvarande Leaderperiodens slut. Andra viktiga delar av Turbopaketet är stöd och rådgivning till pågående Leaderprojekt och ungdomscheckar, information om andra möjligheter och stödformer än Leader+ samt utvärdering och dokumentation av ungdomssatsningen inom Leader+ Nedre Dalälven.

Inte heller under år 2006 har det funnits något stort behov av informationsinsatser gentemot allmänheten om möjligheten att söka stöd från Leader+. Däremot har det från många håll efterfrågats erfarenheter från Leader+ Nedre Dalälven, eftersom förberedelser pågår runt om i landet för Leaderarbetet inom det nya Landsbygdsprogrammet 2007-2013. Även Nedre Dalälven jobbar med förankringsarbetet inför det nya Landsbygdsprogrammet i form av ett upptaktsmöte. Verksamhetsledaren har under våren deltagit i möten med företrädare för Jordbruksdepartementet inför skrivningen av Leaderdelarna i nya Landsbygdsprogrammet.

I ett arbetsmöte med Landsbygdskommittén den 17 maj i Arlanda medverkade Leader+ Nedre Dalälven med både en LAG-ledamot och en person från kansliet.

Under året har LAG-gruppen deltagit på möten med övriga LAG i Sverige på s.k. nätverksträffar, verksamhetsledarträffar och +Forum. Medverkan har även skett i styrgruppen för Svenska Leadernätverket. Under Almedalsveckan i början av juli representerades LEADER+ Nedre Dalälven av ordföranden, verksamhetsledaren, en LAG-ledamot och flera projektmedarbetare vid det seminarium och andra aktiviteter kring Leader+ som hölls i Visby.

Leader+ Nedre Dalälven har under året deltagit i ett flertal regionala möten, t.ex. med EU-nätverket i Dalarna och Landsbygdsakademien i Gävleborgs län.

Under vintern och våren 2006 gjordes en kraftsamling kring arbetet med utvärdering av effekterna av samtliga projekt. Denna insats tog en stor del av kansliets resurser i anspråk under början av året. Det samlade materialet presenterades vid ett välbesökt framtidsseminarium i Söderfors i maj 2006. I seminariet deltog representanter för olika samhällssektorer inom alla delar av Leaderområdet, liksom även företrädare för Jordbruksdepartementet och Svenska Leadernätverket.

Den kritiska frågan vid utvärderingsarbetet var "Vad finns idag, som inte hade funnits, om Leader+ Nedre Dalälven inte funnits?" Sammanställningen visade, att Leader+ Nedre Dalälven under åren 2001-2005 bland annat bidragit till 230 nya och 240 bevarade arbetstillfällen, 127 nystartade och 63 bevarade företag samt inflyttning av 220 permanentboende. Andra konkreta effekter av Leaderarbetet är utveckling av drygt 200 varor och tjänster samt besök av nära 140 000 nya gäster under perioden. Bland de "mjuka" effekterna märks att 94 procent av projektgrupperna ansåg att samarbetsklimatet hade förbättrats tack vare projektet. Motsvarande andelar för ökad framtidstro var 93 procent större affärsmässighet, 77 procent ökat entreprenörskap 85 procent och förbättrad kompetens 87 procent. Utvärdering av

ungdomsprojekten visar att mer än 1 000 ungdomar deltagit i projektverksamheten vilket bl.a. gett dem större självförtroende, ökad kompetens och en mer positiv attityd till den egna orten.

4.4.11.2 Projektverksamheten

Under år 2006 har LAG behandlat ansökningar om sex nya projekt, varav fyra beviljats stöd. Utökad stöd beviljades under året till fyra pågående projekt. Vid utgången av år 2006 hade LAG beviljat stöd på sammanlagt 48,2 milj. kr till 116 olika projekt (91 lokala projekt och 25 nätverksprojekt som omfattar hela Leaderområdet. Fem av de sistnämnda projekten tillhör insatsområde 2). Den totala resursinsatsen i dessa 116 projekt uppgår till minst 126 milj. kr. 55 projekt var avslutade vid årsskiftet och 91 procent av EG-medlen reserverade genom projektbeslut.

Exempel på projekt:

Biosfär fas 2 ska fungera som stöd till verksamheter baserade på natur och kultur. Projektet har en direkt koppling till planens huvudtema, då syftet med projektet är att utveckla former för att långsiktigt och uthålligt nyttja natur- och kulturresurser i Nedre Dalälvsområdet. Biosfärkonceptet överensstämmer också väl med leadermetoden i fråga om partnerskap, underifrånperspektiv och lokal förankring. Projektet utgör en naturlig fortsättning på en väl genomförd förstudie, som visat att det finns ett brett stöd för biosfärtanken och starka skäl att bilda ett biosfärområde. Projektet uppvisar en hög grad av nytänkande och kan även få en stor betydelse för Nedre Dalälvsområdets identitet. Ett fortstätt biosfärarbete är en viktig strategisk satsning med goda förutsättningar att långsiktigt bidra till såväl naturvård som näringslivsutveckling, inte minst inom jordbruksnäringen.

4.4.11.3 Horisontella mål

Sysselsättning

Såväl gruppens lokala utvecklingsplan som det praktiska arbetet i LAG och kansli präglas av en starkt uttalad ambition att bidra till nya och bevarade försörjningsmöjligheter och ökat entreprenörskap. I princip krävs för alla projekt, som inte är ungdomsprojekt, att sökanden måste visa att projektet har goda förutsättningar att bidra till nya och bevarade arbetstillfällen. Undantaget från denna regel är ett fåtal projekt, som består av ett systematiskt och målinriktat arbete för att främja ökad inflyttning av permanentboende och företag. Däremot har LAG konsekvent avslagit ansökningar om vuxenprojekt, där ambitionen inte sträcker sig längre än till att öka trivselen för dem som redan bor på orten.

Gruppen anser att det är en komplicerad uppgift att på ett någorlunda rättvisande sätt mäta Leaderprojektens effekter i form av nya och bevarade försörjningsmöjligheter. I utvärderingsarbetet har gruppen valt att utgå från projektdeltagarnas egna uppgifter om vilken effekt deras eget projekt har haft. De som arbetar i projekten känner de lokala förhållandena bäst och därmed har de bäst förutsättningar att kunna göra någorlunda rättvisande bedömningar om vilken roll ett visst projekt spelat i ett observerat skeende.

Miljö

En ”röd tråd” i den lokala utvecklingsplanen är Nedre Dalälvsområdets höga natur- och kulturmiljövärden samt områdets intressanta historia. Urvalskriteriet *Miljö – ekologisk hållbarhet* är därför viktigt vid LAG-gruppens ställningstagande till projektansökningar. Inga projekt kan få stöd från Leader+ Nedre Dalälven om de innehåller verksamheter som riskerar att minska värdet av områdets natur- och kulturmiljö eller som kan äventyra den ekologiska balansen eller mångfalden.

En praktisk konsekvens av miljökriteriet är att alla ansökningar inriktade på utveckling av motorsport har fått avslag av LAG. Ett flertal projekt har fått en högre prioritet på grund av höga kvaliteter från miljösynpunkt, däremot har inga projekt fått bifall med stöd *enbart* av detta kriterium.

Utvärderingsresultaten i fråga om miljöpåverkan redovisas i utvärderingsrapporten på sid. 37. På frågan om kretsloppsanpassning i samband med utvärderingen har 49 procent av projekten angivit förbättringar som ett resultat av sitt projekt, när det gäller bevarande av naturvärden 65 procent och beträffande utveckling av naturvärden 72 procent.

Jämställdhet

Den lokala utvecklingsplanen betonar vikten av att motverka könssegregering såväl på arbetsmarknaden som i samhället i övrigt. Likaså framhålls betydelsen av att ta tillvara de kvinnliga nätverken som resurser i utvecklingsarbetet. LAG-gruppen har hittills haft en balanserad könsfördelning med minst 40 procent av vardera kön. Ordföranden är en man och vice ordföranden en kvinna.

Vid projektbeslut utgör jämställdhet ett särskilt urvalskriterium. Av sökandena krävs att man beaktat jämställdhetsaspekterna och att det aktivt strävas efter att personer av båda könen ska vara engagerade i projektet. Det har i praktiken inte visat sig rimligt att ställa absoluta krav på könsblandade projektgrupper i varje enskilt projekt, då detta skulle sätta stopp för vissa projekt inom områden som traditionellt har en stark anknytning till ett kön, t.ex. textilt hantverk och ridning. I den absolut övervägande majoriteten av projektgrupperna är dock både kvinnor och män aktiva och drivande. I flera fall har det lyckats att attrahera kvinnor till projekt inom traditionellt manliga områden såsom biodling, viltvård och skogsvård och även rekryterat kvinnliga projektledare. Även frågor om jämställdhet ställdes i samband med utvärderingen. Av de svarande angav 67 procent att projektet inneburit en förbättring av jämställdheten, medan 33 procent inte noterat någon skillnad i frågan.

Integration

Personer med utländsk bakgrund utgör generellt sett ett litet inslag i befolkningen i Nedre Dalälvsområdet. Vi har hittills inte fått några ansökningar om projekt direkt inriktade på att öka integrationen i samhället. Däremot har i flera fall inflyttade utlandsfödda entreprenörer bidragit med kompetens och engagemang i lokala utvecklingsprojekt.

I utvärderingsarbetet har begreppet integration givits en vid innebörd: Den process genom vilken personer, företag eller andra organisationer blir delaktiga i bygden. Av de svarande ansåg 87 procent att projektet inneburit en förbättring av integrationen i denna mening.

Ungdomar

Ungdomar i åldern 15-25 år är en starkt prioriterad grupp i planen för Leader+ Nedre Dalälven, där ungdomsprojekten utgör en särskild aktivitet, Stödja ungdomar i deras verklighet. Inom denna aktivitet ges stöd till projekt som görs av ungdomar för ungdomar. Projekten ska utgå från ungdomarnas egna behov och idéer och ungdomarna ska själva ta ansvar för att genomföra dem, även om de ibland kan behöva stöd och hjälp av vuxna. Underifrånperspektiv är därför det viktigaste urvalskriteriet när det gäller ungdomsprojekt, däremot ställs inte krav på att dessa projekt ska bidra till nya arbetstillfällen eller ökad inflyttning.

4.4.11.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Projekt baserade på kultur	Antal projekt	50	17
Projekt baserade på natur	Antal projekt	50	15
Projekt riktade mot nya marknader	Antal projekt	100	13
Nya företag	Antal totalt, varav startade av kvinnor	70 50	31 16,5
Nya verksamheter startade av ungdomar < 25 år	Antal verksamheter	50	23
Nedre Dalälvens ungdomsbarometer	Andelar av de svarande som angivit en viss inställning	> 50 % av dem som deltagit i verksamheter med stöd har en positiv attityd till hembygden och en positiv förväntan på dess utveckling	-
Samarbetsprojekt - med andra Leader-områden - med Leader-liknande områden - transnationella projekt	Antal projekt	5 5 5	2 - 3

Nedre Dalälven				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
33 292 485	29 240 199	22 100 157	116	66

Akkumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Per Nordenstam.
- Verksamhetsledare är Kalle Hedin.

4.4.12 Leader+ Sommenbygd

4.4.12.1 Hänt under året

LAG-gruppen konstaterar att måluppfyllelsen är god i de flesta målen och under året har projekttillströmningen varit så god att gruppen tillfälligt tvingats stoppa ansökningar. Gruppen anser att sysselsättningsmålet är tufft att nå, men säger att de hela tiden ökat kraven på projekten att tänka affärsmässigt även när det gäller ”ideella” aktiviteter. LAG-gruppen har också fortsatt fokus på att projekten ska ha en långsiktig plan för hur aktiviteter och verksamheter ska fungera efter projekttidens slut.

ÖK förlade sitt möte den 17-18 maj till Sommenbygd. Överläggningar, besök på kontoret och ett par projektbesök stod på programmet samt en gemensam middag med LAG och kansli.

LAG fortsätter med sin projektutvärdering. Den inledande delen med projektintervjuer som genomfördes under 2005 har följts upp med en mer omfattande och heltäckande utvärdering. Utvärderingen upphandlades av ett oberoende analysföretag för att få en mer omfattande och statistiskt välgrundad analys av resultatet. Det bedömdes också som viktigt att projekten intervjuades av helt utomstående personer för att de skulle känna att de kunde uttala sig fritt. Intervjuerna, som genomfördes per telefon under hösten 2006, har dels handlat om projektens måluppfyllelse, dels om hur man uppfattar Leadermetoden och kontakterna med kansliet. Analysen har omfattat nedbrytning av resultat på olika storlekar och typer av projekt. Totalt har 74 intervjuer genomförts (förutom 55 intervjuer i den tidigare studien). Inför 2007 återstår ännu några körningar innan analysen och rapporten är helt klar.

4.4.12.2 Projektverksamheten

I takt med att den återstående projekttiden minskar har checkar inom de större ramprojekten kommit att utgöra en större andel av den totala projektmängden. För att upprätthålla rekvisitionstakten har rekvisitionshanteringen formaliserat under året och rekvisitionsplaner har upprättats för samtliga beviljade projekt, då det har visat sig att ett flertal projekt valt att rekvirera hela projektstödet i samband med slutredovisningen. Systemet har fungerat bra.

Exempel på projekt:

Aneby kommun är projektägare till projektet *Kropp*, vars mål är att forma en bas för friskvårdsverksamhet och med ett företagsmässigt perspektiv hitta driftsformer för tiden efter projektets slut. Bakgrunden till projektet är det ökande ohälsotalet bland såväl barn och ungdomar som vuxna. Det fanns inte något gym över huvud taget i kommunen och under flera års tid hade det förts diskussioner mellan olika intressenter att starta upp gym i Fritidsgårdens lokaler. I början av 2004 fanns ett i stort sett färdigt koncept men ingen finansiell lösning.

Redan innan projektet startade hade några eldsjälare genom kontakt med företagare i Aneby kommun fått intresseanmälningar för sponsring av träningsutrustning till ett gym, i utbyte mot nyttjande av lokaler och utrustning. I samband med detta lämnades en ansökan in och blev beviljad projektstöd. Stödet var på max 704 800 kr.

På Aneby Motionsgym kan invånarna i kommunen träna individuellt, i grupp samt få hjälp med olika typer av friskvårdstjänster och -utbildning. Gymmet var välbesökt och under första halvåret 2006 var 450 personer anslutna som medlemmar, vilket motsvarar 23 procent av Anebys medborgare mellan 17 och 79 år. Medlemmarna upplever också i enkäter att gymmet bidrar till att kunna attrahera nya invånare till kommunen.

Olika alternativ till fortsatt drift diskuterades under projektets gång. Bl.a. att integrera gymmet i Aneby Företagshälsovård. Slutligen blev det dock så att det utannonserades till arrendator/intressent och gymverksamheten drivs från hösten 2006 av Gotahälsan AB i samarbete med Aneby Sportklubb.

Gruppen anser att projektet är ett exempel där trepartnerskapet funnits med helt naturligt redan från början. Genom projektet har en lösning som inte annars varit möjlig kunnat hittas. Det hade inte funnits något gym i Aneby om man inte gått samman och drivit projektet. LAG-gruppen ser det också som väldigt lyckat att det blivit ett långsiktigt och kommersiellt välgrundat resultat av projektet. Det visade sig vara möjligt att finna en hållbar lösning och bidra till att höja attraktiviteten i Aneby.

4.4.12.3 Horisontella mål

Sysselsättning

LAG-gruppen har även detta år valt att redovisa den direkta sysselsättningseffekt som projekten har under genomförandet samt den ideella tiden som ett komplement till de direkta anställningseffekter som anges i samband med att projektavslutningen. Förutsättningarna för att bevilja stöd som kan resultera i direkta anställningar är ju fortsatt begränsade. Men LAG-gruppen fortsätter att ha långsiktighet och affärsmässighet som viktiga bedömningspunkter vid projektbedömningen. Sannolikt kan en del effekter visa sig långt efter både projekttidens och programperiodens slut, vilket gruppen bl.a. ser när det gäller en del projekt från LEADER II-perioden.

Miljö

Olika typer av miljöaspekter har varit aktuella i framför allt följande projekt:

- *Farledsmarkering sjön Sommen* – nytt utprickningssystem som fungerar hela året, vilket ger en stor besparing när det gäller både arbete och båttrafik. Systemet är även i funktion under vintern vid t.ex. skridskoåkning.
- *Motocrossbana Sörbäck* - diskussion med utgångspunkt i miljöpåverkan (framför allt bulleraspekten) uppstod i samband med beslutet för detta projekt. Men eftersom det rörde sig om en befintlig anläggning och det fanns många andra aspekter som talade till projektets fördel blev det beviljat.
- *Linnéskolan i Björkfors* – en natur- och kulturskola i Björkfors med utomhuspedagogik och naturvetenskaplig inriktning som grund.
- *Utbyggnad av gång- och cykelväg mellan Bredestad och Blå Grindar* – fastighetsägarna utmed den hårt trafikerade väg 32 bildade en gång- och cykelvägssamfällighet. Syftet var att ta initiativ till och underhålla en gång- och cykelväg som skulle göra det säkrare att ta sig på annat sätt än med bil mellan de två närliggande byarna. Detta skulle bl.a. gynna inflyttning av barnfamiljer till området.

Jämställdhet

Under året har det inte beviljats några projekt med jämställdhet som specifikt innehåll eller mål.

Integration

Vid det sista LAG-mötet 2006 beviljades ett större integrationsprojekt som kommer att genomföras under 2007.

Ungdomar

I samband med DISKUS-projektets avslut i februari 2006, togs beslutet att fortsätta ungdomsfokuseringen i området via ett nytt projekt. Det nya temat är entreprenörskap hos ungdomar på landsbygden. Syftet med det nya projektet är att engagera och inspirera unga att våga ha idéer och att göra något av dem. Via bl.a. utbildningen ”Din Framtid” och föreningens ungdomscheckar ska projektet kunna ge ungdomar både kunskap och inspiration att utveckla sin egen bygd och framtid. Även ungdomsdemokratin finns kvar som en del av det nya projektet, dock inte som huvudfokus. Projektet är även Sommenbygds kontakt i ungdomsnätverket U-LAND.

4.4.12.4 Planspecifika indikatorer

Planspecifika indikatorer	Måttenhet	Förväntat resultat	Utfall efter projektslut (projekt från programstart t.o.m. 31 dec 2006)
Lokal utveckling i samverkan/nätverk ⁸	Antal - projekt - nätverk - deltagande vuxna -deltagande ungdomar	20 20 500 150	113 202 4 593 3 605
Bevarande och utvecklande av natur- och kulturreсурser ⁹	Antal projekt	50	98
Nya besöksmål	Antal	20	49
Nya lokala kommunikationslösningar ¹⁰	Antal projekt	10	7
	Antal nya komm.lösningar	10	6
Ungdomsprojekt	Antal projekt	25	56
	Antal deltagare	150	716
Nya företag/ekonomisk förening	Antal nya företag/ekon fören	20	14
	Antal startade av kvinnor	10	-
	Antal startade av män	10	-
Bygdeskolor/servicepunkter ¹¹	Antal projekt	10	9
	Antal nya servicelösningar	30	4
Länsgränsöverskridande projekt	Antal	10	59
Kommungränsöverskridande projekt	Antal	20	63
Transnationella projekt	Antal	4	2
Interregionala projekt	Antal	4	6

Sommenbygd				
Budgetutrymme EU-medel	Andelen	Andelen	Uppfyllelse av n+2	Utbetalt av hela
Totalt, hela perioden, SEK	beslutade medel	utbetalda medel	t.o.m. 2006 (procent)	programmet (procent)
28 771 155	28 021 464	17 720 091	103	62

Accumulerade uppgifter fr o m 2000-07-01 t o m 2006-12-31. De grupper som i n+2 kolumnen har 100 procent och uppåt har uppnått n+2 målet för 2006.

- LAG-gruppens sammansättning uppfyller kraven.
- LAG-ordförande är Mikael Bäckström.
- Sommenbygd har ingen verksamhetsledare. Olika uppgifter har olika ansvariga och LAG-ordförande är personalansvarig.

⁸ Under året har den spontana inriktningen på samverkan från olika lokala grupper ökat markant.

⁹ Fortsatt stort intresse för projekt med inriktning på vårt tema i Sommenbygd.

¹⁰ Det är projektet med en samordnad tidtabell för kollektivtrafiken i Sommenbygd som syns i statistiken.

¹¹ Ökningen avser ett bastuprojekt och ett bygdeskoleprojekt.

4.5 ANVÄNDNING AV TEKNISKT STÖD OCH RESULTATET AV DETTA

Glesbygdsvverkets och Jordbruksverkets bedömning är att användningen av medel för tekniskt stöd under år 2006 har skett effektivt och ändamålsenligt. Förutom effektivitet och säkerhet i system och arbete har myndigheterna upplevt en god respons från LAG-grupperna på verkets arbete.

En relativt stor andel av medlen för tekniskt stöd vid Jordbruksverket har tagits i anspråk för genomförandet av kontroller enligt förordningen (EG) 438/2001, artikel 10–12. Verket kan konstatera att de TA-medel som fördelats till Jordbruksverket täcker femtio procent av kostnaden, högst fram till slutet av år 2006. För åren 2007–2008 saknas medfinansiering av EU-medel och verket har därför äskat övervakningskommittén för Leader+ att andelen TA-medel (insatsområde 4) av total programbudget ska ökas något. Programmets tillgängliga medel i SEK ökar med knappt 5 procent under 2006, då regeringen fattat beslut om att budgeten i euro får omräknas till kurs 9,0 (8,6). Om det inte säkerställs att LAG-grupperna kan förbruka samtliga medel inom n+2 talar det för att budgetens TA-andel kan ökas.

För Glesbygdsvverkets del har en stor del av 2006 års resurser tagits i anspråk av budgetrelaterade frågor.

I samband med budgetberedningsgruppens arbete (se punkt 4.2) tilldelades Statens Jordbruksverk och Glesbygdsvverket en ökad andel medel. Medlen kom framför allt från insatsområde 2, men även mindre poster från insatsområde 1. Den totala summan som utgick till insatsområde 4 var 5 516 938 SEK. Till SJV fördelades 3 955 827 SEK och till Glesbygdsvverket 1 561 111 SEK.

Regeringen beslutade under 2006 att budgeten i euro räknas om till en kurs på 9,00 kronor (från 8,60 kronor), vilket inneburit att programmets tillgängliga medel i svenska kronor ökat med knappt 5 procent. Insatsområde 4 får enligt regelverket uppgå till 5 procent av programmets budget, vilket efter överföring av medlen från insatsområde 2 till 4 fortfarande uppfylls.

Aktiviteterna som ryms inom tekniskt stöd (insatsområde 4), dvs. Övervakningskommitténs, förvaltningsmyndighetens och utbetalande myndighets arbete, finns mera utförligt beskrivna i avsnitt 4.1–4.3 ovan. För andelen använda medel totalt t.o.m. 2006 för förvaltnings- och utbetalande myndighet, se finansiell översikt i bilaga 4. Fördelningen för hela perioden i koder av det tekniska stödet är 95% på koden 411, 2,5% vardera på koderna 412 och 415.

4.6 SAMMANFATTNING AV ALLA PROBLEM AV BETYDELSE SOM UPPSTÅTT VID FÖRVALTNINGEN

Myndigheten och utbetalande myndighet har inte noterat några allvarliga problem avseende sitt respektive ansvar för stödformen under året.

Noteras bör dock att vissa LAG-grupper fortfarande förbrukar tillgängliga budgetmedel i en relativt låg takt. Risken för att dessa LAG-grupper inte hinner förbruka den del av budgeten som finns avsatt för dem föreligger, trots att en avstämning av läget gjordes av budgetberedningsgruppen i april 2006, där representanter för samtliga LAG-grupper var representerade. Övervakningskommittén beslutade vid påföljande möte att en avstämning av läget skulle ske i oktober 2006 och att de grupper som vid den tidpunkten inte förbrukat 100 procent av budgetmedlen t.o.m. 2004 skulle bli av med mellanskillnaden och att denna skulle fördelas ut till de grupper som klarat ”100 procent-målet”.

Beslutade medel under insatsområde 2 ligger vid utgången av år 2006 på 68,32 procent vilket är en relativt låg nivå. Det kan dock konstateras i sammanhanget att aktiviteten inom insatsområde 2 tilltagit under senare delen av programmet (se även avsnitt 3.2). Övervakningskommittén beslutade att överföra medel från LAG-grupper som inte förbrukar sin budget inom

insatsområde 2 till grupper som har en bättre förbrukning samt till insatsområde 4. Jordbruksverket följer kontinuerligt medelsförbrukningen tillsammans med Glesbygdverket och Övervakningskommittén för att stödja LAG-gruppernas strävan att utnyttja tillgängliga medel på bästa sätt.

Under 2006 fattade regeringen beslutet att ändra växelkursen från tidigare 8,60 till 9 kronor. Ändringen gäller retroaktivt för hela programperioden och har skapat ett ökat budgetutrymme på ca. 20 miljoner kronor på EU-medelssidan. Detta kräver en ökad grad av medfinansiering, vilket innebär att svårigheter har uppstått vad gäller möjligheterna att kunna nyttja det ökade budgetutrymme fullt ut. Ytterligare statlig medfinansiering för att kompensera den höjda valutakursen är inte att vänta, utan den ökade medfinansieringen måste lösas på regional och lokal nivå. Detta har inneburit att flera grupper endast godkänner projekt som redan vid ansökningstillfället har egen medfinansiering.

Övervakningskommittén gav Glesbygdverket och Jordbruksverket i uppdrag att träffa Granskningsenheten för en dialog och utbildning i början av 2006 för att därigenom kunna utreda de uppkomna oklarheterna. Detta har inte kunnat genomföras under året, däremot har Jordbruksverket haft en dialog med Granskningsenheten i ärendet

4.7 FINANSIELL ÖVERSIKT

Budgeten för hela programmet kringgärdas av den så kallade ”n+2 regeln”, vilken betyder att senast den 31 december 2006 skulle budgetramen för 2004 vara utbetald. Den bakomliggande tanken med n+2 regeln är att stimulera användandet av de tilldelade medlen för projekten i Leader+ på ett effektivt sätt redan från start så att inte all utbetalning riskerar att ske i slutet. Den del som inte förbrukas av ett års budget inom sin treårsperiod återtas av kommissionen. Förhållande mäts löpande under året för att se eventuella avvikelser i tid för att kunna råda bot på situationen.

För finansiellt tabellmaterial som visar det övergripande läget se bilaga 2 och 4.

4.8 INBETALNINGAR FRÅN KOMMISSIONEN

År 2001 erhöles en förskottsinsbetalning om 2 835 000 euro från kommissionen, eller 7 procent av programmets budget, motsvarande ca. 26 609 000 SEK. För rekvisitioner till och med år 2006 har Sverige sammantaget erhållit ytterligare totalt 25 471 614 euro, motsvarande ca. 234 091 327 SEK från kommissionen. Totalt har därmed 28 306 614 euro, ca. 260 700 327 SEK, erhållits, vilket motsvarar ca. 69 procent av programmets budget. Sammantaget har Sverige uppnått nivån n+2 för 2006.

5 INFORMATION OCH UTVÄRDERING

5.1 PUBLIKATIONER OCH ÖVRIGA INFORMATIONENSINSATSER

Merparten av informationsarbetet sker genom Svenska nätverket för Leader+, insatsområde 3 i programmet. Förvaltningsmyndigheten bedriver vissa informationsinsatser av mer övergripande karaktär såsom att informera om vad Leader är. I samtliga fyra nyhetsbrev från Glesbygdsverket under 2006 nämndes Leader. Fokus i artiklarna är årsrapporten, Leader i Landsbygdsprogrammet samt Årets Leader. Tre pressmeddelanden från Glesbygdsverket 2006 berörde Leader+. Fokus var i två av dessa Årets Leader och fokuserade på årsrapporten 2005 och programmets framåtskridande.

Under 2006 har Glesbygdsverket genomfört utvecklingsseminarier med den regionala nivån som målgrupp. Ett av tre seminarier handlade om hur den regionala nivån kan stödja den lokala utvecklingen. Deltagarna på seminariet fick information om Leader i Landsbygdsprogrammet av Statens Jordbruksverk och Jordbruksdepartementet samt information om resultaten från uppdateringen av halvtidsutvärderingen från Glesbygdsverket. Nätverket för Leader+ informerade om Leader+.

Glesbygdsverket har under november och december 2006 medverkat i Nätverkets informationsmöten om Leader i Landsbygdsprogrammet tillsammans med Statens Jordbruksverk. Avsikten med myndighetens deltagande är att sprida information om Leadermetoden, främst inom det juridiska området, bland annat det formella bildandet av LAG samt ledamöternas och kansliets ansvar. Dessa informationsmöten fortsätter under 2007.

Mycket av informationsspridning och publicering av material sker via internet på webbsidorna hos Svenska nätverket för Leader+ och Glesbygdsverket. Alla LAG-grupper har dessutom omfattande egna webbsidor för spridning av information till allmänheten och projektintressenter.

5.2 UTVÄRDERING

Förvaltningsmyndigheten har inte genomfört några aktiviteter under 2006.

6 GRANSKNING/REVISION

Granskningsenheten vid Jordbruksverket, som är oberoende av förvaltande och utbetalande enhet, ansvarar för kontrollerna enligt (EG) nr 438/2001, art 10-12.

6.1 EVENTUELLA FÖRÄNDRINGAR AV KONTROLLSYSTEM

Inga förändringar har genomförts under året.

6.2 REDOGÖRELSE FÖR GENOMFÖRDA KONTROLLER AV SVENSKA MYNDIGHETER OCH KOMMISSIONEN

Jordbruksverkets Internrevision genomförde under hösten 2006 en granskning av återkravshantering avseende strukturstöd. För Leader+ framfördes krav på att återkravsrutiner ska tas fram och fastställas. Tidigare hantering av återkrav har följt tillämpliga förordningar samt vissa mallar men hanteringen kommer under början av 2007 att kompletteras med en rutinbeskrivning.

Kommissionen har inte genomfört någon kontroll inom Leader+ i Sverige under år 2006.

6.3 REDOVISNING AV URVALSKONTROLLERNA

Under 2006 genomförde Granskningsenheten vid Jordbruksverket fyra kontroller inom Leader+. För perioden 2000–2006 har därmed 8,14 procent av totalt utbetalt stöd (offentlig finansiering) kontrollerats. Enligt kommissionens förordning (EG) nr 438/2001 ska minst 5 procent av de totala stödberättigande utgifterna kontrolleras.

De felaktigheter som noterades under år 2006 rör saknade underlag för rekviderade kostnader, kostnader som rekviderats dubbelt samt kostnader som inte var projektrelaterade. Ingen av årets revisioner med felaktigheter har slutbehandlats av Företags- och landsbygdsutvecklingsenheten. Från tidigare års revisioner återstår 13 som inte har slutbehandlats. Företags- och landsbygdsutvecklingsenhetens mål är att dessa revisioner ska vara slutbehandlade senast under första halvåret 2007.

Ackumulerat under programperioden har Granskningsenheten genomfört 36 revisioner till projekt som tillsammans fått drygt 48 mkr utbetalade i stöd. Vid 13 revisioner har felaktigheter lett till att återkrav har rekommenderats till ett sammanlagt belopp av drygt 3 mkr (inkl. svensk offentlig medfinansiering), varav 2,7 mkr för ett projekt som ifrågasatts i sin helhet. Detta innebär att man hittat skäl att anmärka på något på 2,5% av projektmedlen.

Det sistnämnda projektet har senare godkänts av beslutsmyndigheten vid Statens Jordbruksverk varefter återstående felaktigheter med rekommenderat återkrav uppgår till drygt 300 000 kronor, varav 40 procent, eller drygt 100 000 kronor som avser EU-stöd. Detta belopp avser hela programperioden till och med år 2006 och kan bli lägre efter att samtliga revisioner slutbehandlats av beslutande myndigheten för Leader+ vid Statens Jordbruksverk.

Större eller mindre felaktigheter har påtalats vid var tredje revision. Påpekanden i revisioner är inte alltid av den art som leder till återkrav.

Ett annat problem som uppmärksammas under året är att projektbeskrivningar som kommer in från LAG-grupperna inte innehåller tillräcklig information. Det resulterar i att Företags- och landsbygdsutvecklingsenheten behöver ta in ytterligare information för att kunna fatta beslut om huruvida projekten är i enlighet med gemenskapsbestämmelserna.

Enligt företags- och landsbygdsutvecklingsenheten begärs dessa kompletteringar ibland från LAG-grupper för att med största säkerhet kunna fastställa att besluten om stöd är korrekta och i enlighet med gemenskapsreglerna. Beslutsmyndighetens avstämning mot gemenskapsreglerna inkräktar inte på den autonoma ställning LAG-grupperna har avseende urval av projekt.

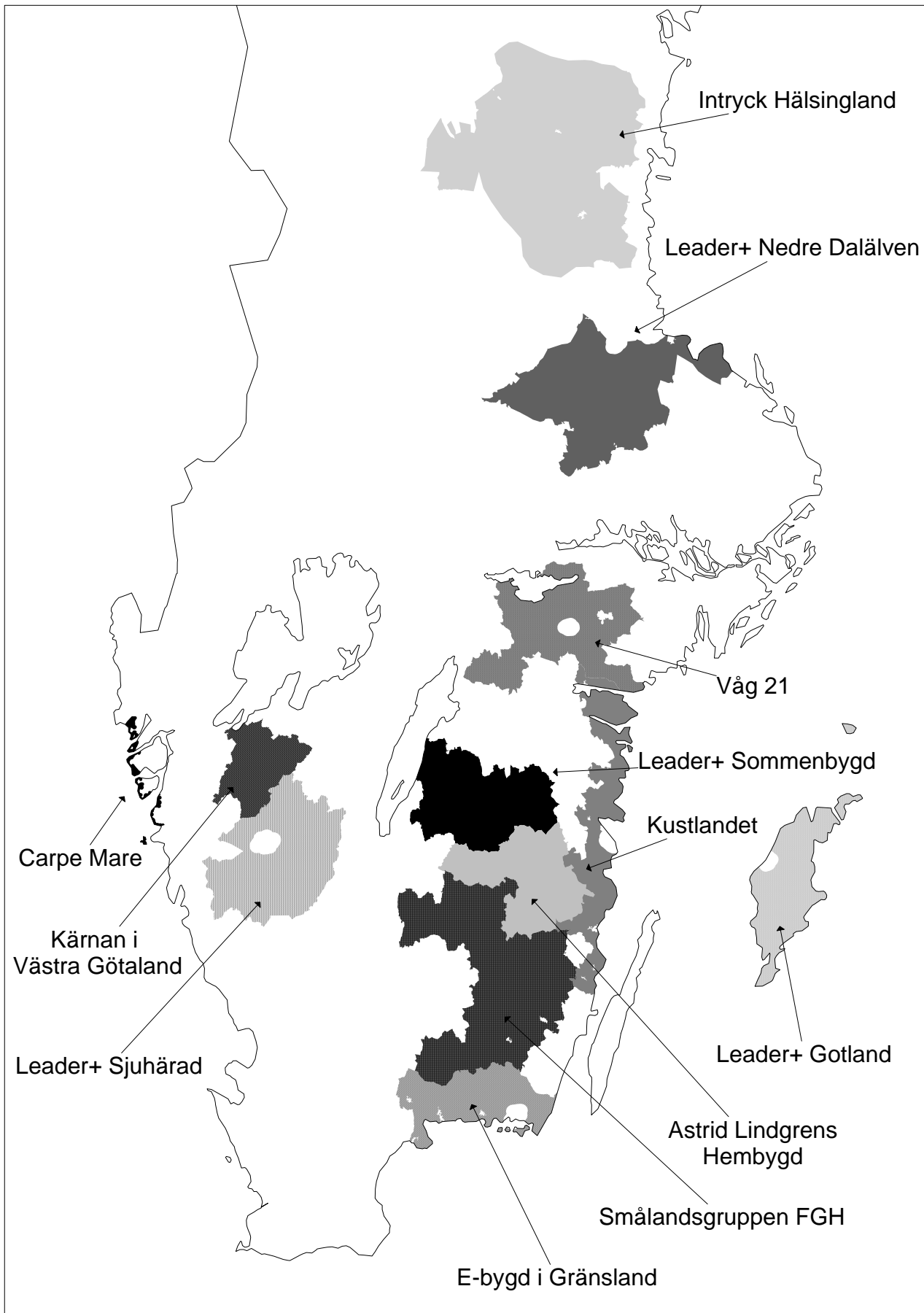
6.4 GJORDA INSATSER FÖR ATT SÄKERSTÄLLA ÖVERENSSTÄMMELSEN MED GEMENSKAPENS POLITIK

Förvaltningsmyndigheten följer programmets genomförande kontinuerligt för att säkerställa att verksamheten inom ramen för LEADER+ överensstämmer med gemenskapens politik.

Förvaltningsmyndigheten har vidtagit möjliga åtgärder för att säkerställa överensstämmelse med kommissionens riktlinjer, konkurrensregler, regler för offentlig upphandling, miljöregler samt jämställdhetsregler.

7 BILAGOR

1. Karta över de tolv Leaderområdena
2. Kommissionens gemensamma indikatortabeller för övervakning av Leader+ program
3. Utfall av programspecifika, nationella indikatorer, på LAG-gruppsnivå (utdrag från STINS).
4. Finansiell översikt på programnivå

Datum: 18.12.2002

Del II

GEMENSAMMA INDIKATORTABELLER

FÖR ÖVERVAKNING AV LEADER+ PROGRAM

2000 - 2006

Översikt över tabellerna

Tabellnummer	Innehåll
Tabell 0	Programinformation
Tabell 1	Programområdets profil
Tabell 2a	Kännetecken för LAG-grupperna (I)
Tabell 2b	Kännetecken för LAG-grupperna (II)
Tabell 3	Finansiell övervakning på åtgärdsnivå
Tabell 4	Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden : Utgifter och antal projekt
Tabell 5	Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden: Antal slutliga stödmottagare
Tabell 6a	Del 2: Samarbete mellan landsbygdsområden : Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt
Tabell 6b	Del 2: Transnationellt samarbete: Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt
Tabell 7	Del 3: Nätverkssamarbete: Faktiska utgifter
Tabell 8	Del 4: Förvaltning, övervakning och utvärdering: Faktiska utgifter
Kommentarer	Medlemsstaternas kommentarer om ifyllandet av tabellerna

L+ SENAT 2006

Tabell 0
Programinformation

Land:	SE
Regionkod:	NAT
Redovisningsår:	2006
Programkod:	L+ SENAT

Kontaktperson:

Namn	Mårten Sandström
Organisation	Glesbygdsverket - förvaltningsmyndighet LEADER+
e-postadress	marten.sandstrom@glesbygdsverket.se
Tfn	+46 63 57 67 09

Tabell 1

Programområdets profil

		Indikator	Referensår
BNP per invånare (euro)		73 073	2006
BNP per invånare (i % av det nationella genomsnittet)		5%	2006
Jordbrukets procentandel av BNP		1%	2002
Befolkning (i tusental invånare)	Totalt	9 118	2006
	varav stödberättigat område	846	2005
	andel stödberättigat område (%)	9%	
Områdestorlek (km ²)	total	450 000	2001
	varav stödberättigat område	56 700	2001
	andel stödberättigat område (%)	13%	
Befolkningstäthet (antal invånare/km ²)	Totalt	20	
	varav stödberättigat område	15	
Sysselsättning		73%	2005
Arbetslöshet (%)	Totalt	6%	2006
	Män	6%	2006
	Ungdomar (< 25 år)	15%	2005
	Kvinnor	6%	2006

Tabell 2a

Kännetecknen för LAG-grupperna (I)

		Antal	Andel av de valda LAG-grupperna (%)	Beviljat stöd		
				i tusental euro	Procentandel av totalt beviljat stöd	
Antal LAG-grupper	Som valts under LEADER+	12		143 201		
	Högsta möjliga antalet	12				
	LAG-grupper under LEADER+ som var stödmottagare	under LEADER I		0%		0%
		under LEADER II		0%		0%
LAG-grupper per typ av område	Inom mål 1-område	helt	0	0%	0%	
		delvis	0	0%	0%	
	Inom mål 2-område	helt	9	75%	107 400	75%
		delvis		0%		0%
	Helt utanför mål 1- och mål 2-område	3	25%	35 801	25%	
	Som omfattar Natura 2000-områden	12	100%	143 201	100%	
	Inom mindre gynnade områden	helt	12	100%	143 201	100%
delvis			0%		0%	
LAG-grupper per valt prioriterat tema	Användning av ny teknik och know-how	1	8%	9 102	6%	
	Förhöjd livskvalitet	4	33%	27 914	19%	
	Utveckling av lokala produkter	3	25%	34 961	24%	
	Utveckling av resurser i natur och kultur	4	33%	36 095	25%	
	Övrigt	0	0%	35 129	25%	
	Flera prioriterade teman	0	0%		0%	
Antal LAG-grupper per områdesstorlek	< 250 km ²	0	0%		0%	
	250 - 500 km ²	0	0%		0%	
	500 - 1000 km ²	0	0%		0%	
	1000 - 2000 km ²	2	17%	24 733	17%	
	> 2000 km ²	10	83%	118 468	83%	
LAG-områdets totala yta (km ²)		56 700				
Genomsnittlig områdesstorlek (km ²)		4 725				

Tabell 2b

Kännetecknen för LAG-grupperna (II)

		Antal	Andel av de valda LAG-grupperna (%)	Beviljat stöd	
				i tusental euro	Procentandel av totalt beviljat stöd
LAG-grupper i förhållande till befolkning	< 10 000 invånare	0	0%		0%
	10 000 - 50 000 invånare	5	42%	59 672	42%
	50 000 - 100 000 invånare	7	58%	83 529	58%
	>100 000 invånare	0	0%	0	0%
Totalt antal invånare i LAG-områden (i tusental)		703			
Genomsnittligt antal invånare per LAG (i tusental)		59			
Antal LAG-grupper enligt juridisk form	Lokala och regionala myndigheter		0%		0%
	Andra offentliga organ		0%		0%
	Offentligägda företag		0%		0%
	Ideella organisationer	12	100%	143 201	100%
	Privata företag		0%		0%
	Kooperativ		0%		0%
	Branschorganisationer		0%		0%
	Övriga	0	0%	0	0%
Uppdelning av LAG-grupperna enligt procentandelen privata aktörer som deltar i beslutsorganet	≤ 50 %		0%		0%
	> 50 to 75 %		0%		0%
	> 75 %	12	100%	143 201	100%
Uppdelning av LAG-grupperna enligt procentandelen kvinnor som deltar i beslutsorganet	< 25%		0%		0%
	25 - 50 %	12	100%		0%
	>50%	0	0%	143 201	100%
Antal LAG-grupper där miljömyndigheter eller icke-statliga miljöorganisationer ingår i beslutsorganet		12	100%		0%
Antal LAG-grupper vars områden inte sammanfaller med administrativa enheter		12	100%		0%

Tabell 3
Finansiell övervakning på åtgärdsnivå

Åtgärd	Begärd information	Totala programutgifter (hela perioden; i tusental euro)			Redovisningsår (i tusental euro)		
		Budget	Utfall	Budgetuppfyllelse i %	Budget	Utfall	Budgetuppfyllelse i %
Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden	Totalt	135 314	62 278	46%	26 418	4 382	17%
	Bidrag från EUGFJ	36 254	24 018	66%	7 094	1 144	16%
	Nationella offentliga medel	54 510	36 002	66%	10 854	1 736	16%
	Privat finansiering	44 550	2 258	5%	8 470	1 502	18%
Del 2: Stöd för samarbete mellan landsbygdsområden	Totalt	7 887	1 439	18%	200	209	105%
	Bidrag från EUGFJ	2 380	572	24%	60	60	100%
	Nationella offentliga medel	3 565	467	13%	93	93	100%
	Privat finansiering	1 942	400	21%	47	56	119%
Del 3: Nätverkssamarbete	Totalt	1 648	1 120	68%	324	324	100%
	Bidrag från EUGFJ	824	560	68%	162	162	100%
	Nationella offentliga medel	824	560	68%	162	162	100%
Del 4: Förvaltning, övervakning, utvärdering	Totalt	3 514	2 195	62%	1 529	565	37%
	Bidrag från EUGFJ	1 757	1 047	60%	763	249	33%
	Nationella offentliga medel	1 757	1 148	65%	766	316	41%
Totalt	Totalt	148 363	67 032	45%	28 471	5 480	19%
	Bidrag från EUGFJ	41 215	26 197	64%	8 079	1 615	20%
	Nationella offentliga medel	60 656	38 177	63%	11 875	2 307	19%
	Privat finansiering	46 492	2 658	6%	8 517	1 558	18%

Tabell 4

Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden**Utgifter och antal projekt**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 1	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
111	0	0,00%				0	0
113	0	0,00%				0	0
114	35	0,80%	4	5	26	6	6
121	0	0,00%				0	0
122	0	0,00%				0	0
123	0	0,00%				0	0
124	0	0,00%				0	0
125	0	0,00%				0	0
126	0	0,00%				0	0
127	0	0,00%				0	0
128	0	0,00%				0	0
1301	0	0,00%				0	0
1302	0	0,00%				0	0
1303	0	0,00%				0	0
1304	0	0,00%				0	0
1305	1 318	30,08%	387	593	338	269	710
1305-1	668	15,24%	269	399	0	13	13
1305-2	136	3,10%	47	71	18	9	10
1306	308	7,03%	61	93	154	39	41
1307	0	0,00%				0	0
1308	0	0,00%				0	0
1309	0	0,00%				0	0
1310	0	0,00%				0	0
1311	0	0,00%				0	0
1312	0	0,00%				0	0
1313	0	0,00%				0	0
1314	0	0,00%				0	0
161	0	0,00%				0	0
162	0	0,00%				0	0
163	86	1,96%	24	37	25	13	13
164	107	2,44%	17	25	65	14	17

Tabell 4

Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden**Utgifter och antal projekt**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 1	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
166	0	0,00%				0	0
167	0	0,00%				0	0
171	0	0,00%				0	0
172	1 329	30,33%	196	296	837	75	83
173	25	0,57%	6	10	9	14	17
174	0	0,00%				0	0
181	0	0,00%				0	0
182	0	0,00%				0	0
21	0	0,00%				0	0
22	113	2,58%	46	57	10	2	14
23	0	0,00%				0	0
24	0	0,00%				0	0
25	0	0,00%				0	0
3122	0	0,00%				0	0
3123	0	0,00%				0	0
318	0	0,00%				0	0
319	0	0,00%				0	0
322	36	0,82%	8	12	16	3	3
323	0	0,00%				0	0
324	0	0,00%				0	0
332	0	0,00%				0	0
333	0	0,00%				0	0
341	0	0,00%				0	0
343	0	0,00%				0	0
345	0	0,00%				0	0
351	0	0,00%				0	0
353	221	5,04%	79	138	4	5	5
354	0	0,00%				0	0
36	0	0,00%				0	0
Totalt	4 382	100,00%	1 144	1 736	1 502	462	932

Tabell 5

Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden**Antal slutliga stödmottagare**

Insatsområde	Enskilda							Privata sektorn	Offentiga sektorn	LAG-grupper	Totalt
	Män		Kvinnor		Totalt						
	< 25 år	≥ 25 år	< 25 år	≥ 25 år	< 25 år	≥ 25 år	Totalt				
111	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
121	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
122	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
123	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
124	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
125	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
126	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
127	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1301	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1302	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1303	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1304	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1305	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
1305-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
1305-2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
1306	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
1307	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1308	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1309	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1310	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1311	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1312	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1313	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1314	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
162	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
163	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
164	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 5

Del 1: Integrerade strategier av pilotkaraktär för utveckling av landsbygdsområden**Antal slutliga stödmottagare**

Insatsområde	Enskilda							Privata sektorn	Offentliga sektorn	LAG-grupper	Totalt
	Män		Kvinnor		Totalt						
	< 25 år	≥ 25 år	< 25 år	≥ 25 år	< 25 år	≥ 25 år	Totalt				
167	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
171	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
172	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5
173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
174	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
181	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
182	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3122	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3123	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
318	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
319	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
322	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
323	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
324	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
332	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
333	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
341	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
343	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
345	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
351	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
353	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
354	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34	34

Tabell 6a

Del 2: Samarbete mellan landsbygdsområden**Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal deltagande LAG-grupper	Antal samarbetspartner		Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 2	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering		LAG-grupper	Övriga aktörer	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
111	0	0,00%								
113	0	0,00%								
114	0	0,00%								
121	0	0,00%								
122	0	0,00%								
123	0	0,00%								
124	0	0,00%								
125	0	0,00%								
126	0	0,00%								
127	0	0,00%								
128	0	0,00%								
1301	0	0,00%								
1302	0	0,00%								
1303	0	0,00%								
1304	0	0,00%								
1305	102	75,56%	34	51	17	3	0	0	7	15
1305-2	0	0,00%								
1306	0	0,00%								
1307	0	0,00%								
1308	0	0,00%								
1309	0	0,00%								
1310	0	0,00%								
1311	0	0,00%								
1312	0	0,00%								
1313	0	0,00%								
1314	0	0,00%								
161	0	0,00%								
162	0	0,00%								
163	0	0,00%								
164	0	0,00%								

Tabell 6a

Del 2: Samarbete mellan landsbygdsområden**Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal deltagande LAG-grupper	Antal samarbetspartner		Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 2	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering		LAG-grupper	Övriga aktörer	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
166	0	0,00%								
167	0	0,00%								
171	0	0,00%								
172	15	11,11%	3	5	7	2	0	0	1	1
173	18	13,33%	7	11	0	1	0	0	1	1
174	0	0,00%								
181	0	0,00%								
182	0	0,00%								
21	0	0,00%								
22	0	0,00%								
23	0	0,00%								
24	0	0,00%								
25	0	0,00%								
3122	0	0,00%								
3123	0	0,00%								
318	0	0,00%								
319	0	0,00%								
322	0	0,00%								
323	0	0,00%								
324	0	0,00%								
332	0	0,00%								
333	0	0,00%								
341	0	0,00%								
343	0	0,00%								
345	0	0,00%								
351	0	0,00%								
353	0	0,00%								
354	0	0,00%								
36	0	0,00%								
Totalt	135	100,00%	44	67	24	6	0	0	9	17

Tabell 6b
Del 2: Transnationellt samarbete

Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal deltagande LAG-grupper	Antal samarbetspartner		Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 2	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering		från Leader+länder	från tredje land	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
111	0	0,00%								
113	0	0,00%								
114	14	18,92%	2	3	9	2	0	0	1	2
121	0	0,00%								
122	0	0,00%								
123	0	0,00%								
124	0	0,00%								
125	0	0,00%								
126	0	0,00%								
127	0	0,00%								
128	0	0,00%								
1301	0	0,00%								
1302	0	0,00%								
1303	0	0,00%								
1304	0	0,00%								
1305	54	72,97%	12	19	23	9	0	0	7	18
1305-2	0	0,00%								
1306	0	0,00%								
1307	0	0,00%								
1308	0	0,00%								
1309	0	0,00%								
1310	0	0,00%								
1311	0	0,00%								
1312	0	0,00%								
1313	0	0,00%								
1314	0	0,00%								
161	0	0,00%								
162	0	0,00%								
163	0	0,00%								
164	0	0,00%								
166	0	0,00%								

Tabell 6b
Del 2: Transnationellt samarbete

Utgifter, antal deltagande LAG-grupper och antal projekt

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)					Antal deltagande LAG-grupper	Antal samarbetspartner		Antal projekt	
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 2	EUGFJ	Nationella offentliga medel	Privat finansiering		från Leader+länder	från tredje land	Redovisningsår	Totalt för hela perioden
167	0	0,00%								
171	0	0,00%								
172	0	0,00%								
173	0	0,00%								
174	0	0,00%								
181	0	0,00%								
182	0	0,00%								
21	0	0,00%								
22	0	0,00%								
23	0	0,00%								
24	0	0,00%								
25	0	0,00%								
3122	0	0,00%								
3123	0	0,00%								
318	0	0,00%								
319	0	0,00%								
322	0	0,00%								
323	0	0,00%								
324	0	0,00%								
332	0	0,00%								
333	0	0,00%								
341	0	0,00%								
343	0	0,00%								
345	0	0,00%								
351	0	0,00%								
353	6	8,11%	2	4	0	1	0	0	1	1
354	0	0,00%								
36	0	0,00%								
Totalt	74	100,00%	16	26	32	12	0	0	9	21

Tabell 7

Del 3: Nätverkssamarbete**Faktiska utgifter**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)			
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 3	EUGFJ	Nationella offentliga medel
1305-5	324	100,00%	162	162

Tabell 8

Del 4: Förvaltning, övervakning och utvärdering**Faktiska utgifter**

Insatsområde	Faktiska utgifter (i tusental euro)			
	Totalt	Procentandel av totala utgifter för del 4	EUGFJ	Nationella offentliga medel
411	537	95,04%	237	300
412	14	2,48%	6	8
413	0	0,00%		
414	0	0,00%		
415	14	2,48%	6	8
Totalt	565	100,00%	249	316

L+ SENAT

2006

Kommentarer

Berörd tabell	Kommentarer
Alla	Växelkursen är 9 SEK/Euro

Utfall programspecifika indikatorer på LAG-nivå t.o.m. 2006-12-31.

Bilaga 3a

LAG-grupp	Förväntat	Uppfyllelse	Antal nya arbetstillfällen				Förväntat	Uppfyllelse	Antal nya	Förväntat	Uppfyllelse	Antal deltagare i utbildningsinsatser			
	res av programmet	av förväntat resultat %	Totalt	utan spec	kvinnor	män	res av programmet	av förväntat resultat %	samarbets konstellationer	res av programmet	av förväntat resultat %	Totalt	utan spec	kvinnor	män
Astrid Lindgrens hembygd	75	0,8%	1	0	0	0	80	33,8%	27	1050	178,9%	1878	1619	116	143
Carpe Mare	150	78,7%	118	19	55	44	50	254,0%	127	1500	132,3%	1984		1111	873
E-bygd	150	22,0%	33		20	13	60	13,3%	8	300	168,3%	505		250	255
Gotland	75	55,9%	42		40	2	14	228,6%	32	100	385,0%	385		149	236
Intryck Hälsingland	80	32,5%	26		11	16	30	150,0%	45	120	83,3%	100		60	40
Kustlandet	140	19,1%	27		10	17	75	18,7%	14	1400	41,0%	574		318,5	255,5
Kärnan i VG	150	69,7%	105		47	58	60	190,0%	114	250	1420,4%	3551		1641	1910
Nedre Dalälven	210	36,5%	77		39	38	350	81,4%	285	1000	167,7%	1677		560	1117
Sjuhäradsbygden	100	26,3%	26	10	8	8	15	33,3%	5	1750	557,9%	9764	9452	115	197
Smålandsgruppen	75	114,7%	86		34	52	300	97,0%	291	800	356,0%	2848		1234	1614
Sommenbygd	200	10,5%	21		10	11	50	216,0%	108	1200	230,9%	2771		1306	1465
Våg 21	100	23,0%	23		11	12	110	7,3%	8	500	583,6%	2918		1908	1010
Summa	1 055	55,3%	584	29	284	270	1 194	89,1%	1 064	9 970	290,4%	28 955	11 071	8 769	9 116

Kommentar: i kolumnerna "arbetstillfälle" och "utbildningsinsatser" finns en kolumn "utan spec". Här finns utfall som saknar uppdelning på kvinnor/män vilket är en felaktig inmatning i STINS-systemet. Kolumnerna "uppfyllelse av förväntat resultat %" mäter förhållandet mellan utfallet av respektive indikator i förhållande till det förväntade resultatet av programmet.

Programspecifika indikatorer t.o.m. 2006

Indikatorer	Förväntat resultat av programmet	Förväntat resultat vid projektbeslut	Resultat vid projektets slutrapportering	Resultat i förhållande till förväntat resultat vid projektbeslut i %
Antal nya arbetstillfällen	1 055	301	404	134
- kvinnor	573	147	189	129
- män	482	152	199	131
- utan uppgift om kön		2	16	800
Antal nya samarbetskonstellationer/nätverk	1 194	466	817	175
Antal deltagare i utbildningsinsatser	9 970	4 563	12 824	281
- kvinnor	5 545	2 075	4 563	220
- män	4 425	2 103	5 571	265
- utan uppgift om kön		385	2 690	699

Tabellkommentar: under indikatorerna "Antal nya arbetstillfällen" och "Antal deltagare i utbildningsinsatser" finns ett antal noteringar "utan spec". Detta är ett fel vid inrapporteringen i STINS-systemet. På dessa indikatorer ska man egentligen ange kön, men pga. brister har detta inte blivit gjort.

Programöversikt (euro) **BESLUTADE medel** Avser tiden: 2000-07-01 -- 2006-12-31

Insatsområde	Budgeterade medel					Beslutade medel					Andel beslutade EG-medel
	totalt	Totalt offentligt			Privat	totalt	Totalt offentligt			Privat	
		EG-medel	Nat offentliga				EG-medel	Nat offentliga			
Insatsområde	135 313 900	90 763 900	36 253 823	54 510 077	44 550 000	108 944 981	91 185 742	35 898 379	55 287 362	17 759 239	99,02
Åtgärd 1.1	9 101 394	5 350 958	2 137 333	3 213 625	3 750 436	6 560 080	5 854 146	2 318 272	3 535 875	705 934	108,47
Åtgärd 1.2	34 961 381	20 538 741	8 203 753	12 334 988	14 422 640	31 280 282	24 722 076	9 583 196	15 138 880	6 558 206	116,81
Åtgärd 1.3	27 914 916	16 411 940	6 555 421	9 856 519	11 502 976	21 764 922	16 951 729	6 761 567	10 190 162	4 813 193	103,14
Åtgärd 1.4	36 095 357	21 221 409	8 476 503	12 744 906	14 873 948	28 670 015	22 988 109	8 967 500	14 020 609	5 681 906	105,79
Åtgärd 1.5	20 430 640	20 430 640	8 160 610	12 270 030		15 233 375	15 233 375	6 093 320	9 140 055		29,82
Åtgärd 1.6	6 810 212	6 810 212	2 720 203	4 090 009		5 436 306	5 436 306	2 174 525	3 261 782		79,94
Insatsområde	7 886 650	5 945 106	2 379 997	3 565 109	1 941 544	5 524 531	4 316 968	1 726 763	2 590 205	1 207 562	72,55
Åtgärd 1.1	626 115	472 799	189 120	283 680	153 316	121 000	80 667	32 000	48 667	40 333	16,92
Åtgärd 1.2	2 763 287	2 086 644	834 658	1 251 986	676 643	935 146	770 477	308 161	462 316	164 669	36,92
Åtgärd 1.3	2 148 337	1 622 276	648 910	973 365	526 061	1 747 929	1 151 754	442 799	708 955	596 175	68,24
Åtgärd 1.4	2 829 547	2 136 679	854 671	1 282 007	692 868	1 626 990	1 626 990	667 692	959 298	0	78,12
Transn 1.1						40 333	40 333	16 000	24 333	0	
Transn 1.2						754 365	672 030	268 782	403 248	82 334	
Transn 1.3						1 510 641	914 466	347 883	566 582	596 175	
Transn 1.4						1 352 214	1 352 214	535 249	816 965	0	
Interreg 1.1						80 667	40 333	16 000	24 333	40 333	
Interreg 1.2						180 781	98 447	39 379	59 068	82 334	
Interreg 1.3						237 289	237 289	94 916	142 373	0	
Interreg 1.4						274 777	274 777	132 443	142 334	0	
Insatsområde	1 648 608	1 648 608	824 304	824 304		1 648 608	1 648 608	824 304	824 304		100,00
Insatsområde	3 514 242	3 514 242	1 757 076	1 757 166		3 514 242	3 514 242	1 757 076	1 757 166		100,00
Totalt	148 363 400	101 871 856	41 215 200	60 656 656	46 491 544	119 632 361	100 665 560	40 206 522	60 459 038	18 966 801	97,55

Programöversikt (euro) **UTBETALDA medel** Avser tiden: 2000-07-01 -- 2006-12-31

Insatsområde	Budgeterade medel					Utbetalda medel					Andel utbetalda EG-medel
	totalt	Totalt offentligt			Privat	totalt	Totalt offentligt			Privat	
		EG-medel	Nat offentliga				EG-medel	Nat offentliga			
Insatsområde	135 313 900	90 763 900	36 253 823	54 510 077	44 550 000	62 277 750	60 019 884	24 018 123	36 001 762	2 257 865	66,25
Åtgärd 1.1	9 101 394	5 350 958	2 137 333	3 213 625	3 750 436	5 084 479	3 406 601	1 372 809	2 033 792	1 677 878	64,23
Åtgärd 1.2	34 961 381	20 538 741	8 203 753	12 334 988	14 422 640	16 355 117	15 946 484	6 378 594	9 567 891	408 633	77,75
Åtgärd 1.3	27 914 916	16 411 940	6 555 421	9 856 519	11 502 976	10 837 451	10 837 451	4 334 980	6 502 471	0	66,13
Åtgärd 1.4	36 095 357	21 221 409	8 476 503	12 744 906	14 873 948	15 286 353	15 114 998	6 045 999	9 068 999	171 354	71,33
Åtgärd 1.5	20 430 640	20 430 640	8 160 610	12 270 030	0	10 962 963	10 962 963	4 385 185	6 577 778		53,74
Åtgärd 1.6	6 810 212	6 810 212	2 720 203	4 090 009	0	3 751 387	3 751 387	1 500 555	2 250 832		55,16
Insatsområde	7 886 650	5 945 106	2 379 997	3 565 109	1 941 544	571 973	571 973	571 973	0	0	24,03
Åtgärd 1.1	626 115	472 799	189 120	283 680	153 316	65 171	65 171	65 171	0	0	34,46
Åtgärd 1.2	2 763 287	2 086 644	834 658	1 251 986	676 643	138 900	138 900	138 900	0	0	16,64
Åtgärd 1.3	2 148 337	1 622 276	648 910	973 365	526 061	136 085	136 085	136 085	0	0	20,97
Åtgärd 1.4	2 829 547	2 136 679	854 671	1 282 007	692 868	231 818	231 818	231 818	0	0	27,12
Transn 1.1						57 801	57 801	57 801	0	0	
Transn 1.2						109 216	109 216	109 216	0	0	
Transn 1.3						93 972	93 972	93 972	0	0	
Transn 1.4						231 818	231 818	231 818	0	0	
Interreg 1.1						7 369	7 369	7 369	0	0	
Interreg 1.2						29 683	29 683	29 683	0	0	
Interreg 1.3						42 113	42 113	42 113	0	0	
Interreg 1.4						95 043	95 043	95 043	0	0	
Insatsområde	1 648 608	1 648 608	824 304	824 304		1 016 236	1 016 236	560 189	456 047		67,96
Insatsområde	3 514 242	3 514 242	1 757 076	1 757 166		2 194 041	2 194 041	1 046 541	1 147 500		59,56
Totalt	148 363 400	101 871 856	41 215 200	60 656 656	46 491 544	66 059 999	63 802 134	26 196 825	37 605 309	2 257 865	63,56